

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

klasikler

james joyce nora'ya mektuplar

türkçesi nilüfer ilkaya

alakarga

NORA'YA MEKTUPLAR

James Joyce, 2 Şubat 1882'de Dublin'de doğdu. Clongowes Wood College ve Belvedere College'de okuduktan sonra Dublin University College'de modern diller eğitimi aldı. Üniversiteden mezun olduktan sonra Paris'e tıp okumaya gitti. Ancak annesinin hastalığı ve ardından gelen ölümü nedeniyle Dublin'e geri döndü. 1904'e kadar İrlanda'da kaldı ve aynı sene uzun yıllar birlikte yaşayacağı ve çok sonraları evleneceği hayat arkadaşı Nora Barnacle'la tanıştı. 1904'te İrlanda'dan ayrıldı ve kısa aralıklarla ülkesine gelip gittikten sonra 1912'den itibaren bir daha hiç İrlanda'ya dönmedi. 1914 yılında Ezra Pound'un teşvikiyle, *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi* adlı romanı fasikül halinde *The Egoist*'te yayımlandı. Aynı yıl 1904'ten beri yayımlatmaya çalıştığı *Dublinliler* basıldı. Bu sırada *Sürgünler* adlı oyununu bitirdi. İkinci romanı *Ulysses* 1922'de Paris'te yayımlandı. 1939'da son romanı *Finnegans Wake* yayımlandı. Joyce, *Oda Müziği* adı altında topladığı şiirlerini ilk dönemlerinde yazdı ve ayrıca edebiyat, felsefe, siyaset konularında İngilizce ve İtalyanca yazılar da kaleme aldı. Nora Barnacle'la birlikte uzun süre Avusturya, Trieste'de (bugün İtalya sınırı içindedir) yaşadı ve Giorgio ve Lucia adında çocukları burada doğdu. Savaş sırasında Zürich'te kaldı ve savaştan sonra yeniden Trieste'ye dönmek istese de Ezra Pound'un ısrarıyla, Paris'e giderek yirmi sene orada yaşadı. İkinci Dünya Savaşı'nda Zürich'e geçti ve 1941'de elli dokuz yaşındayken öldü.

Nilüfer İlkaya, 1991'de Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Mark Mazower'ın *Büyülü Saray Yok, İmparatorluğun Sonu ve Birleşmiş Milletler'in İdeolojik Kökenleri* (Alfa Yayınları, 2013)'ni çevirdi. Toplumsal Tarih Dergisi'nde yayımlanmış makale çevirilerinin yanı sıra çeşitli dergilerde yayımlanmış öykü ve şiir çevirileri vardır. James Joyce'un "Dublinliler ve Dublinliler Üzerine Yazışmalar" çevirisi, 2016 yılında **Alakarga Yayınları'ndan** çıkmıştır.

James Joyce
Nora'ya Mektuplar / Letters to Nora

Alakarga 176
Edebiyat 138
1. Baskı: Ocak 2018

ISBN 978-605-9315-71-5
Sertifika No: 24365

© Alakarga Yayıncılık 2018
Tüm hakları saklıdır.

Yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Editör: Arzu Bahar
Kapak Tasarım: Umut Pehlivanov
Kapak Uygulama ve Dizgi: Özge Boz
Kapak Görseli: Abtülrika

Baskı ve Cilt:
Arı Matbaacılık Serkan Arı: 0212 612 33 34
Matbaa Sertifika No 31900

Alakarga Sanat Yayınları
Asmalı Mescit Mah. Terkoz Çıkmazı Sk
Terkos İş Hanı, Kat:7, D.706
Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: 0212 243 44 84

alakarga.com.tr
alakargakitap@gmail.com
twitter.com/alakargakitap
facebook.com/alakargayayinevi
instagram.com/alakarga_yayinlari

James Joyce

Nora'ya Mektuplar

Çeviren ve Notlarla Düzenleyen: Nilüfer İlkaya

MEKTUP

alakarga

ÖNSÖZ

James Joyce'un, karısı Nora Barnacle'a yazdığı mektuplar, ilk kez 1950'de Richard Ellmann'ın Joyce'un biyografisini hazırladığı sırada ortaya çıkar. Joyce'un kardeşi Stanislaus, mektupları Ellmann'a gösterir. Stanislaus ölünce Ellmann, geride kalan eşinin, mektupları Cornell Üniversitesi'ne satmasında önayak olur. Mektuplar, kayıp olanlar dışında, 1957'den beri Cornell Üniversitesi'nin koleksiyonundadır. Ellmann, 1966'da Nora'ya yazılan altmış dört mektubun, sadece elli dördünü tamamen ve sekizini kısmen yayımlamak için izin alır. Mektupların ikisi için ise izin alamaz.¹ 1975'te ise tümünü yayımlama izni olur.²

2004 yılında Joyce'un, bir kitabın yaprakları arasında unutulmuş ve kayıp olduğu bilinen 1 Aralık 1909 tarihli mektubu, Sotheby's müzayadesinde satışa çıkarıldı. Mektup Joyce'un, karısı Nora Barnacle'a 1909'da yazdığı cinsellik yüklü mektuplarından biriydi. Asıl ilginç olan ise Joyce, 2 Aralık 1909 tarihli mektubunda "...mektubuma, dün gece yazdığım olağandışı mektup yüzünden senden beni bağışlamanı isteyerek başlamalıyım,"³ diye

1. 8 ve 9 Aralık 1909 tarihli mektuplar. s., 83-85 (ç.n.)

2. *Selected Letters of James Joyce*, Editör, Richard Hellmann, 1. Basım, 1975. Yeniden basım, 1992. Faber and Faber. (ç.n.)

3. 2 Aralık 1909 tarihli mektup, s. 74-77. (ç.n.)

yazdığından, bu bir gün önce yazılan “olağandışı mektup”, özellikle Joyce biyografisi yazarları için kuşkusuz hep merak konusu olmuştur. Mektubun içeriği bir yana 240.800 İngiliz sterlinine alıcı bulan Joyce’un mektubu, geçen yüzyılın en yüksek fiyata satılan mektubu oldu.

Nora Barnacle, Joyce’un hayatının merkezi olmakla kalmayıp özellikle Ulysses başta olmak üzere, yapıtlarına da ilham kaynağı olur. Joyce, İrlanda’nın batısındaki küçük bir kasabadan Dublin’e gelen Nora Barnacle’la, Nassau Sokağında tesadüfen tanışır. Ulysses’in geçtiği -roman tek bir günde geçer- 16 Haziran gününün Nora’yla ilk buluştukları gün olduğu iddia edilir ancak Joyce, hiç bir zaman bu günü neden seçtiğini söylemez.

Joyce, 1904’ten itibaren hayat arkadaşı olan Nora Barnacle ile 1931’de evlendi. Joyce ile Nora 27 yıl birlikte yaşadı. Joyce, Londra’daki resmi evliliğini gizli tutmak için elinden geleni yapsa da artık tanınan biri olduğundan kısa sürede evlilikleri duyuldu.

Joyce, Nora’ya tanıştıkları günden itibaren ayrı kaldığı hemen her gün bir mektup yazar. Mektuplar, Joyce’un, aşk, evlilik, toplumun değer yargıları, kilise, yazdıkları ve yazacakları, bir yazar olarak hayalleri, kızgınlıkları hakkında pek çok düşüncesini, duygusunu açığa vuruyor. Kuşkusuz cinsellik yüklü mektupları da yoğunlukları, samimiyetleri açısından saygıyı hak ediyor.

Bu kitapta Joyce’un karısı Nora’ya yazdığı 52 mektup vardır.

Joyce’un Nora’ya yazdığı mektuplar, yalınlıkları ve açıklıklarıyla psikolojik açıdan belki de en önemli mektuplarıdır.

Mektuplar, Joyce'un karısından ayrı kaldığı zamanlara göre kısa açıklamalarla altı bölüm altında toplanmıştır. Mektuplar dışında Pola'da bir kafede yazdığı ve elden ulaştırmış olduğu varsayılan bir not da ayrı bir bölüm açılarak eklenmiştir.

I

Dublin'den Zürih'e

James Joyce 2 Şubat 1882'de Dublin'de doğdu. 1888'den 1891'e kadar Dublin'in en iyi Katolik okulu olan Clongowes Wood College'a gitti. Ancak ailesinin maddi sıkıntıları iyice ağırlaşınca, başka bir Katolik okulu olan Belvedere College'a gitmeye başladı. Çok yetenekli bir  ğrenci olmasına rağmen, öğretmenleri tarafından dine karşı ilgisiz olarak değerlendirildi. Joyce 1902'de Dublin, University College'dan diplomasını aldı. On sekiz yaşındayken, "İbsen'in Yeni Tiyatrosu" adlı bir makalesi *Fortnightly Review*'da yayımlandı. 1902 sonunda Paris'te tıp okumak üzere Dublin'den ayrıldı. Ancak babasından, annesinin ölmek üzere olduğunu bildiren telgrafı alır almaz Dublin'e geri döndü. Ocak 1904'te "Sanatçının Bir Portresi" adında bir deneme yazdı. Yeni bir dergi olan *Dana*'nın basmayı reddetmesine rağmen, Joyce bunu otobiyografik bir romana çevirmeye karar verdi. Aynı senenin yaz başında, *Irish Homestead*'den öykü yazmasını istediler ve böylece Joyce, *Dublinliler*'e doğru yol alacak ilk öyküleri yazmaya başladı.

Joyce, Nora Barnacle'la 10 Haziran 1904'te Nassau Sokağı'nda karşılaştı. Ve büyük olasılıkla 16 Haziran'da -*Ulysses*'in geçtiği gün- ilk buluşmalarını gerçekleştirdiler. Joyce, Nora'ya Dublin'i terk edip Avrupa'da yaşamayı teklif etti. Nora, bu teklifi cesurca kabul etti.

Joyce, Zürih'teki Berlitz School'da öğretmenlik yapmayı planlayarak, Nora'yla birlikte 8 Ekim 1804'te Dublin'den ayrılıp Zürih'e doğru yola  ıktı.

15 Haziran 1904⁴

60 Shelbourne Road, Dublin

Belki de kör oldum. Uzun bir süre kızıl-kahverengi saçlı bir başa baktım ve sen olmadığına karar verdim. Epeyce keyifsiz eve gittim. Seninle bir kere daha randevulaşmak istiyorum ama belki de senin için uygun değildir. Umarım benimle bir kere daha buluşma nezaketini gösterirsin, beni unutmadıysan eğer!

JAMES A JOYCE

12 ? Temmuz 1904

60 Shelbourne Road, Dublin

Benim düşünceli, küçük sevgilim. Unutmuşum, yarın (Çarşamba) seninle buluşamam ama Perşembe aynı saatte olur. Mektubumu bir güzel okursun, umarım. Eldivenin bütün gece yanı başımda, -Nora gibi- düğmeleri ilikli şekilde durdu ama başka şekilde kendisini bir güzel hissettirirdi.

4. Joyce Nora Barnacle'la bu mektuptan kısa bir süre önce tanışır ve ayın 14'ünde yeniden buluşmayı kararlaştırırlar ancak Nora randevuya gelmez. İlk birlikte yürüyüşlerinin 16 Haziran'da gerçekleşmiş olduğu neredeyse kesindir. 16 Haziran *Ulysses* romanındaki olayların geçtiği gündür. (ç.n.)

Lütfen şu zırhı giymekten vazgeç çünkü bir posta kutusuna sarılmaktan haz etmiyorum. Şimdi duyuyor musun? (Gülmeye başlıyor). Kalbim -senin de dediğin gibi- evet, oldukça Boynuna yirmi beş dakikalık bir öpücük konduruyorum

AUJEY

Temmuz Sonu 1904
60 Shelbourne Road, Dublin

Benim son derece somurtkan Nora'm. Sana mektup yazacağımı söylemiştim. Şimdi sen de bana yaz ve geçen akşam sana ne olduğunu anlat. Bir terslik olduğuna eminim. Bana öyle geldi ki sanki olmamış bir şeye üzölmüşsün ki bu tam sana göre bir şey. O zamandan beri kendimi rahatlatmaya çalışıyorum ama beceremiyorum. Seni göremeyeceğim gecelerde, Cumartesi gecesi, Pazar gecesi, Pazartesi gecesi nerede olacaksın? Şimdilik adieu, biricik sevgilim. Boynundaki harikulade çukurdan öperim, Lüks içinde yüzen Hristiyan Kardeşin.

J.A.J.

Gelecek sefere somurtkanlığını evde bırak, aynı zamanda kaldığı yerde.

Temmuz Sonu 1904

Dublin

Nora, sevgilim. Bu gece dolaşırken kendimi, derin derin iç çekerken ve İngiliz Kralı VIII. Henry'nin -zalim ve şehvetli kral-, üç yüz yıl önce bestelediği eski bir şarkıyı düşünürken buldum. Şarkı o kadar hoş, o kadar canlıydı ve öylesine yalın, kederli bir yürekte geliyor gibi ki hoşuna gidebilir diye sana yolluyorum. Meleklerin, çamurlu göletlerden güzelliğin ruhunu çağırması çok garip. Sözcükler, hissettiğim boş ve yorgun yalnızlığı çok hassas, çok müzikal bir biçimde anlatıyor. Şarkı lavta için bestelenmiş.

Şarkı

Ah, yüreğimin iç çekişleri
Kapanan yaramı dağlıyor!
Aşkımdan ayrıldığımdan beri
Elveda, neşem, sonsuza kadar.

Onu seyrederdim
Ve iki kolumla tutardım.
Şimdi dolu bir sürü iç çekişle
Elveda neşem, hoş geldin acı!

Ah, bana öyle geliyor ki henüz
(Tanrı'dan dileyeceğim!)
Bununla karşılaştırılacak hiç bir neşe yok
Yüreğime düşüp, aydınlatacak.

Henry VIII.

3 Ağustos 1904

60 Shelbourne Road, Dublin

Sevgili Nora. Bu akşam 8:30'da dışarı çıkacak mısın? Umarım çıkarsın çünkü öyle bir sıkıntı, öyle bir keşmekeş içindeyim ki kollarında her şeyi unutmak istiyorum. O yüzden gelebilirsen gel. Kutsal Papa Hazretleri X. Pius'un bana bahsettiği, havarilerin güçlerinin erdemiyile, sana vermekten memnuniyet duyacağım Papa takdisini almak için, eteksiz gelmene müsaade ediyorum. Saygılarımla. Acılı bekleyiş içindeki Yahudi.

VINCENZO VANNUTELLI

(Kardinal Diyakozu)

13 Ağustos 1904 günlerinde

Dublin

Sevgili Nora'm. Burada ("Stephen Daedalus" imzasıyla) bir öykümü bulacaksın.⁵ İlginî çekebileceğini düşündüm. Öyle sanıyorum ki bütün gün kafamdan bir tek şey dışında, hemen hemen hiç bir düşünce geçmedi.

JAJ

5. *Kızkardeşler, Irish Homestead*'te basılır, (Dublin) (13 Ağustos 1904). Daha sonra *Dublinliler* kitabına giren bir öykü olacaktır. (ç.n.)

15 Ağustos 1904

60 Shelbourne Road, Dublin

Sevgili Nora'm. Saat az önce biri vurdu. On bir bu-
çukta geldim. O zamandan beri koltukta aptal gibi
oturuyorum. Hiçbir şey yapamadım. Sesinden
başka hiçbir şey duymuyorum. Kulaklarımda "ca-
nım" diyen sesin, aptal gibiyim. Bugün, soğuk bir
şekilde yanlarından ayrılarak, iki kişiyi kırdım.
Duymak istediğim senin sesin, onlarınki değil.

Seninleyken küçümseyici, kuşkucu yanıma bir
kenara bırakıyorum. Keşke şimdi başını omzuma
yaslıyor olsan. Sanırım yatmaya gideceğim.

Yarım saattir bunu yazıyorum. Bana bir şeyler
yazacak mısın? Umarım yazarsın. İmzamı nasıl
atsam? Hiç bir imza atmayacağım, çünkü kendi-
me ne diyeceğimi bilmiyorum.

29 Ağustos 1904

60 Shelbourne Road, (Dublin)

Nora, sevgilim. Gece yarısı yemeğimi, az önce iş-
tahsız iştahsız yedim. Yemeğin yarısına geldiğim-
de, ne yediğimi anlamadığımı fark ettim. Tıpkı
dün akşamki gibi hasta hissettim. Çok sıkıntılı-
yım. Bu korkunç kalem ve kâğıt için özür dilerim.

Bu akşam söylediğim şeylerle, sana acı vermiş
olabilirim ama pek çok konuda ne düşündüğümü

kesinlikle bilmen gerekiyor. Kafam şu anki bütün toplumsal düzeni ve Hıristiyanlığı reddediyor; ev, herkesin kabul ettiği erdemler, yaşamın sınıfları ve dinsel doktrinler. Ev düşüncesinden nasıl hoşlanabilirim ki? Benim evim, sadece, bana da geçen mirasyedi alışkanlıklarla harap olmuş bir orta sınıfın evi. Bana öyle geliyor ki annem, babamın hastalıklı davranışlarıyla, zorluklarla geçen senelerle ve benim alaycı açıklığımla, ağır ağır ölüme terk edildi. Tabutunda yatarken yüzüne baktığımda -kanserle tükenmiş, kül gibi bir yüz- bir kurbanın yüzüne baktığımı anladım ve onu kurban eden sisteme lanet okudum. Ailede on yedi kişiydik. Kız kardeşlerim ve erkek kardeşlerim bana bir şey ifade etmiyorlar. Yalnızca bir erkek kardeşim beni anlayabiliyor.

Altı yıl önce, nefret içinde Katolik Kilisesi'ni bıraktım. Yaradılışımdan gelen tepkileri düşününce, içinde kalmak bana olanaksız geldi. Öğrencilik yıllarımda kiliseye karşı gizli bir savaş verdim ve bana sunduğu pozisyonlarını reddettim. Böyle yaparak, kendimi bir dilenci yerine koydum ama onurumu korudum. Şimdi yazdığım, söylediğim ve yaptığım şeylerle ona karşı savaş veriyorum. Toplumsal düzenin içine, ancak bir serseri olarak girmeme izin var. Üç kere tıp okumaya, bir kere hukuk okumaya, bir kere de müzik okumaya kalkıştım. Bir hafta önce, gezgin oyuncu olarak çekip gitmeyi planlıyordum. Bu plana gücüm yetmedi

Çünkü sen kolumdan çektin. Hayatımın gerçek zorlukları inanılır gibi değil ama ben onları bir Şey yerine koymuyorum.

Bu gece sen gittiğinde Grafton Sokağı'na doğru yürüyüp dolaştım, uzun süre bir sokak lambasının direğine yaslanıp sigara içtim. Gençliğimin sularını üzerine akıttığım sokak, hayat doluydu. Orada dikilirken bir kaç yıl önce Paris'teyken yazdığım Şu cümleleri düşündüm; "Onlar için aydınlatılmış bir yerde, öldürecek zamanları olan insanlar gibi ikili üçlü yürüyerek, Bulvar'daki hayatın içinden geçiyorlar. Pastanenin içinde laflıyor, böreklerin incecik katlarını tirtırdatıyor ya kafenin kapısındaki masada oturuyorlar ya da zina işleyenlere özgü hafif telâşlı elbiselerle arabalardan sarkıyorlar. Bir esans havasının içinden geçiyorlar. Esansların altında, bedenlerinin sıcak nemli kokuları var."

Bunları kendi kendime tekrarlariken, eğer girmeyi seçersem, o hayatın hâla beni beklediğini biliyordum. Belki de bir zamanlar bana verdiği sarhoşluğu veremezdi ama hâla oradaydı, ayrıca şimdi daha bilge ve daha kontrollü olduğumdan, güvenliydi de. Hiçbir soru sormaz, hayatımdaki bir iki an dışında benden bir Şey beklemez, geri kalanını serbest bırakır ve karşılığında bana zevk verirdi. Bunların hepsini düşündüm ve hiç pişmanlık duymadan hepsini reddettim. Bana bir faydası dokunmazdı; istediğim Şeyi bana veremezdi.

Sana yazdığım mektuptaki bazı yerleri sanırım yanlış anladın ve tavırlarında, sanki o gecenin anısı seni sıkıntıya sokmuş gibi, belli bir mahcupluk sezdim. Bense bunu bir çeşit ayın olarak görüyorum ve anısı içimi inanılmaz bir neşeyle dolduruyor. Belki de düşüncelerimi pek bilmediğinden, benim bunun yüzünden sana ne kadar değer verdiğimi hemen anlayamayacaksın. Ama bu, aynı zamanda bende son bir hüznün ve aşağılanma duygusu bırakan bir ayindi. Hüzün, çünkü sende, bu ayini bir ödün olarak seçen olağandışı, melankolik bir duyarlılık gördüm; bozulma, çünkü gözlerinden, günümüz toplumunun geleneğinde beni aşağı gördüğünü okudum.

Bu gece seninle alaycı konuştum ama senin hakkında değil, dünya hakkında konuşuyordum. Sana değil, insanların şerefsizliğine ve dalkavukluğuna düşmanım. Tüm kılık-kıyafetimin arkasındaki yalınlığı göremiyor musun? Hepimiz maske takarız. Bizim beraber olduğumuzu bilen bazı kişiler, seninle ilgili ileri geri konuşuyor. Onları, cevaplamaya tenezzül etmeden sakince dinliyorum ama en ufak sözleri bile kalbimi paralıyor, tıpkı fırtınaya yakalanan bir kuş gibi.

Şimdi gözlerindeki bakış -bıkkın, kayıtsızlık bakışı- ve sesindeki geçen geceki işkence aklımdayken yatmaya gitmek, benim için pek hoş değil. Bana öyle geliyor ki hiçbir insanoğlu, senin kadar ruhuma yakın olmadı yine de sözlerimi acı ve

ren bir kabalıkla değerlendirebilirsin, “Şimdi konuşanın kim olduğunu biliyorum,” dedin. Daha gençken kendimi tamamen bıraktığım -bir bakıma sana bıraktığımdan daha çok, bir bakıma daha az- bir arkadaşım oldu. İrlandalıydı, bu da demek oluyor ki bana yanlış yaptı.

Söylemek istediklerimin çeyreğini bile söylemedim ama bu kahrolası kalemle yazı yazmak, büyük çaba gerektiriyor. Lütfen bana mektup yaz, yazarsın değil mi? Sevgili Nora’m, inan ki sana çok değer veriyorum ama şefkatinden daha fazlasını istiyorum. Beni yine bir kuşku cenderesi içinde bıraktın.

JAJ

1 Eylül 1904 civarında

7 S. Peter’s Terrace, Cabra, Dublin

Canım. Bu sabah kendimi o kadar iyi hissediyorum ki istesen de istemesen de sana mektup yazmaya kararlıyım. Dün akşam kız kardeşime senden söz etmem dışında yeni bir haber yok. Çok eğlenceliydi. Yarım saate kadar, müzik okumamı öneren Palmieri’ye⁶ gideceğim ve senin pencerenin önünden geçeceğim. Merak içindeyim, orada

6. Benedetto Palmiere (1863-1918) Dublin’deki en iyi şan öğretmeni. Dublin Müzik Akademisi’nde 1900’den 1914’e kadar öğretmenlik yaptı. Joyce’a üç yıl para almadan müzik öğretip karşılığında da on yıl boyunca verdiği konserlerden kazandıklarından pay alma teklifiyle geldi. Joyce teklifi reddetti. (ç.n.)

olacak mısın? Orada olursan seni görebilecek miyim? Sanırım göremem.

Ne güzel bir sabah. Şu kafatası, çok şükür, dün gece bana işkence etmedi. Tanrı'dan ve ölümden nasıl nefret ediyorum! Nora'dan ne kadar hoşlanıyorum! Kuşkusuz bu sözcüklere şaşırıp kalıyorsun, seni dindar mahluk.

Bu sabah, yazdığım bir öyküyü bitirmek için erken kalktım. Bir sayfa yazdıktan sonra devam edeceğime, sana mektup yazmaya karar verdim. Ayrıca pazartesilerden nefret etmen aklıma geldi ve benden gelen bir mektubun, seni neşelendirebileceğini düşündüm. Mutlu olduğum zaman bunu önüme gelene söylemek için delice bir istek duyuyorum, ama senin şu tutkuyla kondurduğun cuk cuk öpücüklerinden birini versen, daha fazla mutlu olurum. Kanaryaların şakımasını hatırlatıyorlar.

Umarım bu sabah o korkunç ağrıyı çekmezsin. Şu bizim Sigerson'a git ve sana ilaç yazmasını söyle. Duyunca üzüleceksin biliyorum ama büyük halam aptallıktan ölüyor. Bende *on üç* mektubun olduğunu unutma, lütfen.

Miss Murphy'ye şu şövalye zırhını vermeyi unutma. Öyle sanıyorum ki ona tam bir şövalye elbisesi dikip hediye edersin. Bu kahrolası şeyleri neden giyiyorsun? Sen bir erkeği, üzerinde kocaman çuhadan paltosuyla, Guinness arabalarıyla dolaşırken gördün mü hiç? Öyle biri mi olmaya çalışıyorsun?

Ama o kadar inatçısın ki konuşmanın bir faydası yok. Şu iyi kardeşim Stannie'yi anlatmalıyım sana. Masada oturuyor yarı giyinik, elinde bir kitap, kendi kendine usulca konuşuyor, "Allah kahretsin herife bak!" -kitabın salak yazarını kastediyor- "Bu kitabın iyi olduğunu hangi salak söyledi ki?", "Geri zekalı kalınkafalı salak!", "Merak içindeyim, şu dünyada en aptal millet İngilizler mi?", "Allah kahretsin şu İngilizleri!" gibi şeyler...

Adieu, yalın düşünceli, çabuk heyecanlanan, derin sesli, uykulu, sabırsız Nora'm. Yüzbinlerce öpücük.

JIM

10 Eylül 1904

The Tower, Sandycove⁷

Sevgili, sevgili Nora'm. Sanıyorum geçen akşamdan beri alt üst durumdasın. Kendim hakkında konuşmayacağım çünkü çok zalimce davrandığımı hissediyorum. Bir şekilde bana diğer erkeklerden daha fazla saygı göstermeni beklemeye hakkım yok -kendi yaşam anlayışına bakılırsa hiç yok- aslında. Ama yine de, ben -hiç olmazsa, hiç kimseyi seni gördüğüm gibi görmediğim için- bunu bekledim herhalde. Aynı zamanda içimde,

7. Martello Kulesi. Joyce Kule'de kalma karşılığında ev işlerini yapma görevini üstlenir, böylece kulede romanını bitirmeyi planlar. Kule, *Ulysses*'in birinci bölümünün geçtiği mekandır. (ç.n.)

insanların hakkımdaki düşüncelerini bozmak ve gerçekten de bencil, gururlu, kurnaz ve diğer insanları takmayan biri olduğumu kanıtlamaktan zevk alan, ufacık şeytanca bir şey var. Geçen akşam, doğruluğuna inandığım şeylere uygun davranmamın, sana bu kadar acı vereceğini göremediğim için özür dilerim ama anlamıyorum ki başka türlü nasıl davranacaktım? Sana o gece, nasıl ve ne hissettiğimi açıklayan uzun bir mektup yazdım, bana öyle geliyor ki benim ne dediğime aldırmayıp, sanki bana basit bir yatak arkadaşı muamelesi yapıyorsun. Belki sözlerimdeki kabalığa itirazın olacaktır ama inan ki bana bu şekilde davranman onurumu ayaklar altına alıyor, hele de sana karşı tavrım göz önünde tutulduğunda. Tanrı biliyor ya bir kadınsın ve ne dediğimi anlayabilirsin! Bana karşı çok asilce ve cömert davrandığını biliyorum, benim gibi açık olmaya çalış ve aynı açıklıkla cevap ver. Bunların ötesinde derin düşüncelere dalma çünkü bu seni hasta ediyor ve biliyorsun ki sağlık durumun çok hassas. Belki bu akşam sana çektirdiğim acıdan dolayı beni affettiğini söyleyen, hiç olmazsa tek bir satırlık, mektup yollayabilirsin.

JIM

16 Eylül 1904

103 North Strand Road, Fairview⁸

Biricik Nora. Aramızda mektuplaşmak neredeyse olanaksız hale geliyor. Bu soğuk sözcüklerden hiç haz etmiyorum! Bugün seni görememeye aldır-
mayacağımı düşünmüştüm ama saatler bir türlü geçmek bilmiyor. Sanki beynim bomboş gibi. Dün akşam seni beklerken, daha çok huzursuzdum. Bana öyle geldi ki; senin için İrlanda'daki her dinsel ve toplumsal baskıya karşı savaşıyordum ve kendim dışında güvenecek hiç bir şey yoktu. Burada hayat yok, doğallık yok, dürüstlük yok. İnsanlar tüm yaşamları boyunca aynı evlerde yaşıyorlar ve sonunda -hiç olmadıkları kadar- birbirlerine uzak düşüyorlar. Beni yanlış anlamadığına emin misin? Unutma, bana sorduğun her soruyu, dürüstçe ve doğru olarak cevaplayacağım. Ama soracak bir şeyin yoksa, seni anlarım. Şu tehlikeli yaşamımda, bu yolda benimle birlikte olman, içimi büyük bir gurur ve sevinçle dolduruyor. Tüm bu başardığın şeyleri bugün yıkmayacağını ümit ediyorum. Belki de bir mektubunla yarının, sabahının yavaşlığına dokunursun. Dediğine göre; mektuplarla ilgili ünlü görüşmemizin üzerinden yalnızca bir hafta geçti ama birbirimize bu derece yaklaşmamız, böyle şeylerle gerçekleşmedi mi? Biricik Nora, benim her mutluluğumu benim-

8. Martello Kule'sinden sonra Joyce kendi aile evlerine dönmeden önce bir kaç gün dayısı ve yengesi in yanında kalır. (ç.n.)

le paylaşmanı ne kadar istediğimi söylememe ve seni, sevgine -hak etmeyi ve karşılık vermeyi arzuladığım- karşı duyduğum saygıya inandırma izin ver lütfen.

JIM

19 Eylül 1904

103 North Strand Road, Fairview

Carissima⁹. Senin rahatsız halinin “Sizinkiler zengin mi?” diye sormamdan sonra ortaya çıktığını fark edip, aradaki bağlantıyı da ancak seni bıraktıktan bir süre sonra kurabildim. Gerçi benim amacım, benimle olduğunda evinde alıştığın konfordan mahrum kalıp kalmayacağını öğrenmekti. Epeyce düşündükten sonra, senin diğer sorunla -benim üniversitede mi yoksa dışarda mı yaşayacağım konusunda kararsız olman- ilgili bir karara vardım. Dün gece çok ama çok kötü uyudum, dört kere kalkıp yürüdüm. Seni neden sevmediğimi sordun ama kesinlikle şuna inanmalısın ki sana çok düşkünüm ve bir insana tamamen sahip olmayı, ona hayran olmayı; o insanı derin bir biçimde onurlandırmayı istemek ve o insanın mutluluğunu her şekilde sağlamaya çalışmak “sevmek” ise eğer, belki de sana duyduğum ilgi, bir tür sevgidir. Senin ruhunun bana dünyadaki en güzel ve en yalın ruh gibi geldiğini söyleyeceğim ve belki

9. İtalyanca, “çok sevgili” anlamında. (ç.n.)

de bunun bu kadar bilincinde olmam, sana baktığım zaman, sana karşı duyduğum sevgimin ya da ilgimin şiddetinin büyük bir kısmını yitirmesindendir.

Sana söylemek istediğim bir şey var: Ailen en ufak bir zorluk çıkarırsa Otel'i hemen terk edip bana (bu adrese) bir telgraf çekerek, seni nerede görebileceğimi bildir. Tabii ki eğer sen istersen, sizinkiler seni gitmekten alıkoyamazlar ama her şeyi nahoş bir hale getirebilirler. Bugün babamla görüşmem gerekiyor ve büyük olasılıkla İrlanda'dan ayrılınca kadar babamda kalmam gerekecek. Bu yüzden eğer bana yazacaksan oraya yaz. 7 S. Peter's Terrace, Cabra, Dublin. O halde Adieu, sevgili Nora, yarına kadar.

JIM

20 Eylül 1904

7 S. Peter's Terrace, Cabra, Dublin

Biricik Nora'm. Geçen akşamdan beri ne kadar perişan olduğumu anlatamam. Olayları her zaman ki ele alış tarzımla, 'soğuk algınlığı kaptım,' diye düşünüyordum ama fiziksel rahatsızlıktan öte bir şey olduğuna eminim. Ne kadar az söze ihtiyaç duyuyoruz artık. Saatlerce bir şey söylemesek bile birbirimizi biliyormuş gibiyiz. Sık sık merak ediyorum, ne yapmak üzere olduğunun tam olarak farkında mısın acaba? Seninle olduğumda kendi-

mi pek düşünmüyorum çünkü çoğu kez, bunun farkında olup olmadığından kuşku duyuyorum. Sen aklıma geldikçe, yorucu bir uyuşukluk üzerime çöküyor. Anlaşılan son zamanlarda konuşmak için insanı dürtten enerji, beni terk etmiş ve kendimi sürekli olarak sessizliğin içine doğru kayıyormuş gibi hissediyorum. Bir anlamda, birbirimize söyleyecek daha çok şeyin olmaması yazıkmiş gibi geliyor ama yine de seninle ya da kendi kendime tartışmanın ne kadar beyhude olduğunu biliyorum, çünkü seninle buluşur buluşmaz, dudaklarımızın dilsiz olacağını biliyorum. Mektuplarda ne kadar boş sözler söylemeye başladığımı görüyorsun. Yine de ne diye sözcüklerden utanayım ki? Neden ben de kalbimin sana seslendiği şekilde seslenmeyeyim? Eğer senin adın olmayı hak edecek kadar narin bir sözcük yoksa, beni ne alıkoyar?

JIM

Zaman bulursan bana yaz.

29 Eylül 1904

7 S. Peter's Terrace, Cabra, Dublin

Sevgili Nora'm

Londra'daki şu adamlara mektup yazdım ve *senin* tekliflerini kabul etmem konusunda ne kadar is-

tekli olduğunu belirttim.¹⁰ Londra düşüncesinden hoşlanmıyorum ve senin de hoşlanmayacağından eminim ama Londra, aynı zamanda Paris yolunun üzerinde ve belki de Amsterdam'dan daha iyidir. Ayrıca kişisel olarak bazı işler yapabilirim. Londra'dan başlayacağımız için yine de çok üzgünüm. Belki de beni doğrudan Paris'e gönderirler, umarım öyle olur.

Daha sonra Mr Cosgrave'le konuştum ve istemedim ona haksızlık ettiğimi fark ettim. Anlaşılan sana söylediği şeylere inanıyor. Sonuç olarak senin önerini, onun kafasındaki şekliyle aktarmadım. Mr Cosgrave, "sıkı" dedikleri türden bir adam ve her şeyi en mantıklı yaklaşımla ele alıyor.

Ara sıra bu maceramız bana -neredeyse- eğlenceli geliyor. Haberlerin benim çevremde yaratacağı etkiyi düşününce eğleniyorum. Gerçi, biz bir Latin bölgesine taşınalım, sonra istedikleri kadar konuşsunlar.

Bugünü seni görmeden geçireceğim aklıma geldikçe, canım sıkılıyor -dün gece sayılmaz-. Geminin kalkış düdüğünü, bizim için gerçekten öttürmeye başlamasından dolayı, mutlu olduğunu ümit ediyorum. Benden uzun mektup yazmamı istedin ama yazmaktan nefret ediyorum gerçekten, bir şey söylemenin öyle tatminsiz bir yolu ki yazmak! Senin de fırsat bulduğunda bana mektup yazmanı beklediğimi unutma sakın. Şimdi, bu

10. Londra'dan gelen bir iş teklifi. Olasılıkla Londra'daki Berlitz Okulu'ndan. (ç.n.)

yazdığım mektubu okurken, hiçbir şey demediğimi görüyorum. Yine de gönderiyorum, akşamının donukluğundan seni belki kurtarır diye.

Burada, güneş bahçedeki ağaçların arasından soğuk soğuk ısıldıyor. Şapeldeki beyefendi, az evvel ayin için çan çaldı. Kardeşim masanın öte yanından bana sırtlıyor. Şimdi, beni hayal et, eğer yapabilirsen. Adieu donc, ma cherie,¹¹

JIM

11. Öyleyse hoşça kal, sevgilim. (ç.n.)

II

Joyce, Nora Barnacle'la birlikte 11 Ekim 1904'te Zürih'e vardı. Ama Berlitz Okulu'nda hiç  ğretmen açığı olmadığını öğrendi ve müdür tarafından Trieste'ye gönderildi. Ancak Trieste'deki okulda da iş yoktu ve o sırada Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun liman kenti olan, Pola'daki okula gönderildi. Mart 1905'e kadar burada kaldı.

? Aralık 1904¹²

Caffe Miramar, Pola, Austria

Sevgili Nora. Allah aşkına bu gece mutsuz olmayalım. Eğer bir sorun varsa lütfen bana söyle. Çoktan titremeye başladım ve başını kaldırıp bana bakmazsan, kafede bir ileri bir geri gidip gelmeye başlayacağım. Bu gece yapacağın hiçbir şey beni kızdıramaz. Hiçbir şey beni mutsuz edemeyecek. Eve döndüğümüzde seni yüzlerce kere öpeceğim. Bu adam mı seni kızdırdı yoksa ben mi kızdırdım?¹³

JIM

12. Kısa bir not. Joyce'un bu notu kafede masanın altından vermiş olabileceği düşünülüyor. (ç.n.)

13. Joyce kardeşi Stanislaus'a 1905'te yazdığı bir mektupta Nora'nın melankoliye tutulacağından korktuğunu ve Pola'da Evers adında "densiz" genç İngiliz öğretmenin bir gün Nora'yı ağlattığını yazar. (ç.n.)

III

Joyce, Mart 1905'te Pola'dan yeniden Trieste'ye gönderildi.

Joyce'un ders saatleri uzundu ve hem Pola'da hem Trieste'de kendisini, zorlu ve huzursuz bir hayatın içinde buldu. İtalyanca ve Almanca öğrenmeye başladı ve *Stephen Hero*'yu yazmaya devam etti. *Dublinliler*'in çoğu öyküsünü de burada geçirdiği ilk senesinde yazdı. Temmuz 1905'te oğulları Georgio doğdu. Durumun giderek ağırlaştığını fark eden Joyce, kardeşi Stanislaus'u, Trieste'ye gelip ders vermesi için ikna etti. Bu arada Roma'daki bir bankada iş buldu ve Nora'yla birlikte Roma'ya gitti. Ancak Roma'da ne işte ne de kent yaşamında aradığını bulamadı. Tüm bu zaman zarfında, *Dublinliler*'i yayımlatmaya uğraşıyordu. Londralı yayıncı Grant Richards'la uzun ve sıkıntılı mektuplaşmaları bu sırada başladı.¹⁴ Roma'da *Dublinliler*'deki öykülerine iki tane daha ekledi ve "Ölüler"i yazmayı planladı. Ayrıca sonunda romana dönüşecek olan "Ulysses" adındaki öyküyü, bu sırada yazmaya başladı.

Şubat 1907'de Joyce, bankadaki işi bırakarak yeniden Trieste'ye döndü. 1907 yazında, kızı Lucia doğdu.

14. *Dublinliler ve Dublinliler Üzerine Yazışmalar*, Alakarga Yayınları, 2016. (ç.n.)

“Ölüler” öyküsünü yazdı ve *Stephen Hero*’yu, *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi* adıyla yeniden tasarlamaya başladı. Okuldaki dersleri bıraktı ve özel ders vermeye başladı.

Joyce sık sık İrlanda’ya geri dönmeyi düşünüyordu ve 1909’da oğlu Georgio’yu da yanına alarak kısa süreli bir ziyaret için Dublin’e gitti.

29 Temmuz 1909 (Posta pulu üzerindeki tarih)
44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Bu gece sağ salım Dublin'e vardık.¹⁵

Kingstown iskelesinde ilk gördüğüm şey, Gogarty'nin şişko sırtı oldu ama onu görmezden geldim.

Herkes Georgie'yi çok sevdi, özellikle babam.

Kızlardan birine, Georgie'yle ilgili gereken şeyleri yaz.

Lucia'ya sevgilerimle

JIM

6 Ağustos 1909
44 Fontenoy Street, Dublin

Nora, Galway'e ne ben gidiyorum ne de Georgie.

Benim buraya gelmeme neden olan, şu -durumumu düzelterceğini umduğum- işle de ilgilenmeyeceğim.

Sana, kendimle ilgili anlattığım şeylerde açık davrandım. Sense bana karşı açık olmadın.

15. Joyce oğlu Georgio'yla birlikte Temmuz sonlarında Dublin'e gelir ve 9 Eylül'e kadar Dublin'de kalır. (ç.n.)

Merion Meydanı'nın köşesinde seninle buluşup yürüdüğüm, karanlıkta elinin bana değdiğini hissettiğim ve sesini duyduğum (Off Nora! Bir daha o müziği hiç duymayacağım artık çünkü bir daha inanamayacağım) zamanlarda; yine seninle buluştuğumuz zamanlarda, *her iki gecede* bir, Müze'nin dışında benim bir arkadaşım ile buluştun, onunla kanal boyunca, aynı sokaklarda yürüdün, "içinden çıkılan bir üst katı olan ev" in önünden geçtin, Dodder'in kıyısına gittin. Onunla durdun; kolunu sana doladı ve sen de yüzünü kaldırdın, onu öptün. Başka neler yaptınız birlikte? Ve ertesi gece *benimle* buluştun!

Bunları onun ağzından duyalı daha bir saat oldu.¹⁶ Gözlerim yaşla dolu, keder ve utanç yaşlarıyla. Kalbim acı ve ümitsizlik içinde. Senin o andaki yüzünden başka bir şey görmüyor gözüm, bir başka yüze bakan bir yüz. Off, Nora, şu an çektiklerim için bana merhamet et. Günlerce ağlayacağım. Sevdiğim o yüze olan inancım yıkıldı. Off, Nora, Nora sefil aşkım için bana merhamet et. Sana hiç bir sevgi sözcüğüyle seslenemiyorum çünkü bu gece, inandığım tek varlığın bana sadık olmadığını öğrendim.

Off, Nora aramızdaki her şey bitti mi?

Bana mektup yaz Nora, sadece seni sevdim ve sen, sana duyduğum inancı yıktın.

16. Vincent Consgrave. Joyce'un kısa sürede öğreneceği üzere iddialar yanlış çıkar. (ç.n.)

Off, Nora, çok mutsuzum. Zavallı mutsuz aşkıma ağlıyorum.

Bana mektup yaz, Nora.

JIM

7 Ağustos 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Saat sabahın altı buçuğu ve ben soğukta mektup yazıyorum. Bütün gece neredeyse hiç uyumadım.

Georgie benim oğlum mu? Seninle ilk kez Zürih'te yattığımız gece 11 Ekim'di ve Georgie Temmuz'un 27'sinde doğdu. Bu da dokuz ay 16 gün eder. O gece çok az kan olduğunu hatırlıyorum. Bana gelmeden önce bir başkası seni düzmüş müydü? Bana, şu otelde çalıştığın sırada, Holohan adındaki bir beyefendinin -tabii ki Paskalya görevlerini yerine getiren iyi bir Katolik-, "Fransız mektubu"¹⁷ dedikleri şeyi kullanarak seni becermek istediğini söylemiştin. Yaptı mı peki? Ya da seni mıncıklamasına ve elleriyle okşamasına izin verdin mi?

Söyle bana. Şu diğeriyle -benim bir "arkadaşım"-, Dodder'in yakınlarındaki şu arsadayken -benim orada *olmadığım* gecelerde- öpüşürken yere uzandınız mı? Karanlıkta elini bana koyduğun gibi ona da koydun mu ve bana sorduğun gibi ona da "Nedir bu canım?" diye sordun mu?

17. İngilizce argoda 'prezarvatif' yerine kullanılan tabir. (ç.n.)

Bütün gün sadece bu sesleri duyarak, kendi kendime durmadan tekrarlayarak ve aşkımın sesi ni daha iyi duymak için kıpırdamadan durarak, Dublin sokaklarında dolandım durdum.

Şimdi aşkımdan geriye ne kaldı? Şimdi dudaklarımızın arasına giren yüzü nasıl uzaklaştıracam? Her iki gecede bir, aynı sokaklarda!

Aptalmışım. Kendini her verişinde yalnızca benim için olduğunu düşünüyordum ve sen bedenini, benimle bir başkası arasında bölüştürüyordun. Dublin’de başkalarının artıkalarını topladığım söylentisi dolaşıyor. Belki de beni oğlumla dolaşırken görenler kıs kıs gülüyorlardır.

Off, Nora! Nora! Nora! Şu anda sevdiğim kızla konuşuyorum, kızıl-kahverengi saçlı, usul usul bana gelen, öylece beni kollarına alan ve beni bir erkek yapan kızla.

Stannie bana biraz para gönderir göndermez Trieste’ye döneceğim, sonra da yapılacak en iyi şey nedir diye bakarız.

Off, Nora, hâlâ mutluluğuma dair bir umut kırıntısı var mı? Yoksa hayatım yıkıldı mı? Burada tükenip gittiğimi söylüyorlar. Kitaplarımı ve çocuklarımı bir unutabilsem, sevdiğim kızın bana yanlış yaptığını bir unutabilsem ve onu yalnızca delikanlı gözlerimle sevdiğim gibi hatırlayabilsem, içim rahat çekip giderdim hayattan. Ne kadar yaşlı ve ne kadar sefilim!

JIM

19 Ağustos 1909

44 Fontenoy Street, Dublin

Sevgilim, senden mektup alamadığım için asabım dehşetli bozuk. Hasta mısın?

Bu ilişkiyle ilgili, eski bir arkadaşım olan Byrne'la konuştum ve kuvvetli bir şekilde senin tarafında yer alarak, hepsinin "düzmece" olduğunu söyledi.

Ne işe yaramaz bir adamım ben! Ama tüm bunlardan sonra senin sevgini hak edeceğim, biricik sevgilim.

Bugün sana üç kasa kakao gönderdim. Alıp almadığını bana bildir.

Kız kardeşim Poppie yarın gidiyor.

Bugün *Dublinliler*'in basılması için bir anlaşma imzaladım.

Mektup yazamadığım için Stannie'ye özür dilediğimi söyle.

Benim tatlı asil Nora'm, senden, aşağılık tutumum için beni bağışlamamı istiyorum. Ama sevgilim, beni delirtti ikisi aralarında.¹⁸ Onların ödleğe komplolarını boşa çıkaracağız sevgilim. Beni affet, canımın içi, affedeceksin değil mi?

Yalnızca bir tek söz söyle, sevgilim, inkâr eden bir söz ve ben mutluluktan uçayım!

İyi misin sevgilim? Dertlenmiyorsun değil mi? Sana yazdığım o mektupları sakın bir daha okuma, o sıralar aklımı oynatmıştım.

18. Byrne, Joyce'a Cosgrave ile Gogarty'nin Joyce'un evliliğini yıkmak için gizli planları olduğunu söyler. (Ç.n.)

Şimdi bu mektubu yollamak için Genel Posta İdaresi'ne gideceğim çünkü buradaki posta gitti. Saat gecenin birini geçiyor.

İnanıyorum ki hiçbir erkek, bir kadının sevgisine hiç bir zaman layık olamaz.

Sevgilim, beni affet. Seni seviyorum, bu yüzden seni şu sıradan şerefsiz herifle düşününce aklımı oynattım.

Nora, sevgilim, tüm alçakgönüllülüğümle senden özür diliyorum. Beni yeniden kollarına al. Gözünde değer kazanayım.

Her şeye rağmen seni fethedeceğim ve sen benim yanımda olacaksın.

İyi geceler "biriciğim", "kıymetlim". Bütün bir yaşam bize kapısını açıyor şimdi. Acı bir tecrübe oldu ve aşkımız şimdi daha tatlı olacak.

Dudaklarını ver, aşkım.

"Öpücüğüm huzur getirecek şimdi

Ve kalbine sessizlik.

Huzurla uyu şimdi,

Dinmeyen kalp"¹⁹

21 Ağustos 1909

44 Fontenoy Street, Dublin

Benim sevgili, küçük Nora'm. *Sanıyorum*, bana âşık-sın, değil mi? Seni, şiirlerimi okurken hayal etmek hoşuma gidiyor -her ne kadar ancak beş yıl son-

19. Oda Müziği, xxxiv (ç.n.)

ra onları görmüş olsan da-. O şiirleri yazdığım da garip yalnız bir çocuktum, geceleri kendi başıma dolaşır, bir gün bir kızın beni seveceğini düşünürdüm. Ama barlarda tanıştığım kızlarla hiç konuşamazdım. Sahte tavırları beni durdururdu o anda. Sonra sen geldin. Sen, benim düşlediğim ve şu anda bu kadar büyüleyici bulduğun şiirleri yazdığım kız değildin. O belki de -benim düşlediğim haliyle- kendinden önce gelen kuşakların kültürüyle, tuhaf ağır bir güzelliğe bürünmüş bir kızdı; "Kibar Hanımefendi" ya da "Gecenin Kabuğuna Yaslamışsın" gibi şiirleri yazdığım kız. Ama sonra ruhunun güzelliğinin, şiirleriminkini gölgede bıraktığını gördüm. Sende o dizelere döktüğüm her şeyden, daha yüce bir şey vardı. Ve işte bu yüzden, kitaptaki şiirler senin içindir. Gençliğimin arzusunu taşıyorlar ve sen sevgilim, bu arzunun gerçekleşmesiydin.

Sana karşı zalim oldum mu? En azından bir zulüm için suçlanamam: Yaşam sevinciyle dolu, kendiliğinden sıcacık sevgi veren yanını öldürmedim. Şimdi sevgilim, kalbinin derinliklerine bak ve bana, benimle yaşamamanın yüreğini yaşlandırmadığını ve ağırlaştırmadığını söyle. Hayır de, şimdi o zamanlara göre daha derin, güzel duyguları içinde taşıyabilirsin. Benim küçük Nora'm, yoldaşlığımın seni mutlu ettiğini söyle bana. Ve ben, senin yoldaşlığının benim için ne anlama geldiğini özgürce anlatacağım.

Bir incinin ve bir opalin ne olduğunu biliyor

musun? O tatlı yaz akşamlarında ilk kez usulca bana geldiğinde, ruhum güzeldi ama bu bir incinin soluk, tutkusuz güzelliği idi. Sevgin bana geçti. Şimdi bir opal gibi hissediyorum kafamı, yani açıklı koyulu belirsiz garip renklerle, sıcak ışıklarla, gelip geçen gölgelerle ve kırık müziklerle dolu.

O kadar canım sıkın ki Nora, kendi yol paramı ayrıca Eva'yı²⁰ yanımda getirmek ve Galway'e sizinkileri görmeye gitmek için gereken parayı nasıl toparlayacağımı bilmiyorum. Bugün anne mektup yazdım ama gerçekten de gitmek istemiyorum. Senin hakkında ve benim bilmediğim şeyler hakkında konuşacaklar. Hattaseni eski bir fotoğrafını bana gösterirler diye de korkuyorum çünkü "O zamanlar ne ben onu tanıyordum ne de o beni. Sabahları usul usul kiliseye giderken, bazen yolda gördüğü bir çocuğa, uzun uzadıya bakıyordu. Bana değil, başkalarına bakıyordu," diye düşüneceğim.

Sevgilim, bana karşı sabırlı olmanı rica ediyorum. Saçma sapan bir şekilde geçmiş i kısıkanıyorum.

Mutlu ol, benim yalın kalpli Nora'm, ben gelinceye dek. Stannie'ye bana çok para göndermesini söyle ki kısa zamanda birbirimize kavuşabilelim. Hatırlıyor musun, sana öylesine, "Bu akşam seninle nerede buluşalım?" diye sormuştum ve sen

20. Eva Mary Joyce. Joyce'un kız kardeşi. (ç.n.)

de hiç düşünmeden, "Benimle nerede mi buluşacaksın? Yatakta sanırım," demiştin?

Magari! Magari!²¹

JIM

22 Ağustos 1909

44 Fontenoy Street, Dublin

Biricik sevgilim. Dublin'den nasıl da bıktım, bıktım, bıktım! Başarısızlık, güceniklik ve mutsuzluk şehri. Dışında olmayı iple çekiyorum.

Hep seni düşünüyorum. Geceleri yatağa girmek benim için bir işkence. Kafamın içinde dolanan şeyleri bu kâğıda yazmayacağım. Arzunun deliliğini. Seni görüyorum yüzlerce duruşunla; tuhaf, ayıp, el değmemiş, süzgün. Kendini bana ver sevgilim kavuştuğumuzda, her şeyinle, her şeyinle. Tüm kutsal şeyleri, başkalarından saklanmış olanları, özgürce bana vermelisin. Bedeninin ve ruhunun efendisi olayım.

İlk yazan olmaya cesaret edemediğim bir mektup var ve her gün belki de sen yazarsın diye ümit ediyorum. Yalnızca gözlerim için yazılmış bir mektup. Belki de sen bana yazarsın ve belki de hasretimi dindirir.

Şimdi aramıza ne girebilir ki? Çok çektik ve yorulduk. Ayıbın ya da çekingenliğin peçesi yüzümüzden inmiş gibi duruyor. Birbirimizin göz-

21. İtalyanca: Keşke! Keşke! (ç.n.)

lerinde bizi bekleyen mutluluk saatlerini görmeyecek miyiz?

Bedenine bak sevgilim, benim için. Güzel ve mutlu ol kavuştuğumuzda, sevecen ve kıskırtıcı; hatıralarla dolu, istekle dolu. Ölümlerde senin bedenine ilgili kullandığım üç sıfatı hatırlıyor musun? “Müzikal, tuhaf ve hoş kokulu”

Kıskançlığım hâlâ yüreğimden içten içe yanıyor. Bana her şeyi unutturmak için, sevgin ateşli ve şiddetli olmalı.

Sana duyduğum sevgimi yitirmeme hiç bir zaman izin verme Nora. Bu şekilde, birlikte yaşamayı sürdürebilsek nasıl da mutlu oluruz. Seni seveyim Nora. Sakın sevgimi öldürme.

Sana küçük bir hediye getiriyorum. Tamamen benim fikrimdi ve istediğim gibi yaptırmakta çok sıkıntı çektim. Ama sana hep bu zamanı hatırlatacak.

Bana mektup yaz, sevgilim ve beni düşün.

Önümüzdeki mutlu zamanların yanında bir hafta ya da bilemedin on günün lafı mı olur!

JIM

26 Ağustos 1909 (Galway illüstrasyonlu
posta kartı)
4 Bowling Green, Galway

Benim küçük, kaçkın Nora'm. Bu mektubu annenin evindeki mutfak masasında yazıyorum! Bütün gün annenle sohbet ettim. Benim sevgilimin annesi olduğunu görüyorum ve onu çok seviyorum. Bana *Aughrimli Kız* şarkısını söyledi ama âşıkların birbirlerine hatıra verdiklerini anlatan son dize-leri söylemeyi istemiyor. Bu gece Galway'de kalacağım.

Hayat ne kadar garip, canım sevgilim. Burada olduğumu düşününce! Büyükannenle yaşadığın Augustine Sokağı'ndaki evin oraya gittim. Sabahleyin senin uyuduğun odayı görmek için yine gidip, evi satın almak istiyormuş gibi yapacağım.

Senin genç kızlık fotoğraflarına bakmak istedim ama bana hiç fotoğrafın olmadığını söylediler.

Kimbilir sevgilim, belki de gelecek yıl seninle birlikte geliriz buraya. Beni gezdirirsin ve genç kızlığının imgesi, yeniden hayatımı temizleyip saflaştırır.

JIM

31 Ağustos 1909

Fontenoy Sokağı, Dublin

Sevgilim, şu an saat neredeyse sabahın ikisi. Ellerim soğuktan tir tir titriyor çünkü kız kardeşlerimi bir partiden alıp eve getirmem gerekti ve şimdi Genel Posta İdaresi'ne kadar yürümem gerekiyor. Ama aşkımı da sabahleyin mektupsuz bırakmak istemiyorum.

Senin için yaptırdığım işleme cebimde duruyor. Herkese gösteriyorum ki herkes seni, canım Nora'yı sevdiğimi bilsin ve seni düşündüğümü, sevgilim, seni onurlandırmak istediğimi bilsin.

Senin şarkın *Aughrimli Kız*'ı söylüyordum bir saat önce. Gözlerimden yaşlar boşaldı ve o hoş ezgiyi çıkarırken, sesim heyecandan titredi. Şu zavallı, nazik annenden -ki ondan olan canım Nora'ya çok düşkünüm- şarkıyı dinlemek bile, İrlanda'ya gelmeye değdi.

Nora, biricik sevgilim, sen ve ben, belki de sanatta sevgimiz için bir teselli bulacağız. Sanatta ince, güzel ve soylu ne varsa, senin onlarla kuşatılmanı diliyorum. Sen, dediğin gibi yoksul ve eğitimsiz bir kız değilsin. Sen benim gelinim, sevgilimsin ve bu hayatta verebileceğim her zevki, her mutluluğu sana yaşatmak istiyorum.

Nora sevgilim, şu anki aşkımız hiç bitmesin. Şimdi tuhaf, kötü niyetli, kıskanç, hatalı sevgilini anlıyorsun, değil mi biriciğim? Onu tüm avarelikleriyle kucaklayacaksın, değil mi sevgilim? O

seni seviyor, her zaman buna inan. Senin dışın-
da hiç kimseye ufacak bir sevgi kırıntısı duymadı.
Hayatına derin bir farklılık getiren, sen oldun.

Şimdi, konuşmada geçen her kaba sözcüğün
beni incitmesi, seni de inciteceği içindir. Sana kur
yaparken de aynıydı ve sen yalnızca on dokuzun-
daydın, bunu düşünmeyi o kadar seviyorum ki!
Benim genç erkekliğime, benim gençliğimdeki
Kutsal Bakire düşüncesine girdin.

Of, söyle, benim tatlı aşkım, benimle mutlu ol-
duğunu. Senden gelen tek bir övgü sözü beni ne-
şeye boğuyor, gül narinliğinde bir neşeye.

Çocuklarımız -en az senin kadar seviyorum
onları- aramıza girmemeli. Eğer iyi ve asil huylu
olurlarsa, *bizim* yüzümüzden olacaklar sevgilim.
Bedenlerimizi ve ruhlarımızı, özgürce ve asil bir
şekilde kavuşturup birleştirdik ve çocuklarımız,
bedenlerimizin meyveleridir.

İyi geceler, benim sevgili kadını, küçük
Galwayli gelinim, İrlandalı narin aşkım.

Şu an uykuya dalarak seni şaşırtmayı ne kadar
çok isterdim! Bir yer var şimdi öpmek istediğim,
garip bir yer, Nora. Dudaklarından değil, Nora.
Biliyor musun nereden?

İyi geceler, sevdiğim!

JIM

2 Eylül 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Sevgili Nora, bugün senden mektup almadım. Umarım Galway'deki adrese göndermemişsindir. Sana oraya göndermemeni söylemeyi unuttum.

Sana söylediğim şeyleri yapmaktan dolayı, sefil bir keşmekeş ve zayıflık içindeyim. Bu sabah kalktığımda sana dün gece yazdığım mektubu²² hatırlayınca, kendimden iğrendim. Yine de mektuplarımı baştan sona okursan, sana karşı olan duygularımla ilgili bir fikrin olacaktır.

Tatilimin tek bir gününden bile zevk almadım. Annem, benim iç çekme alışkanlığıma değinecek, böyle giderse yüreğimi yaracağımı söyledi. Sanırım bu alışkanlığım benim için kötü.

Umarım sana gönderdiğim kakaodan her gün içiyorsun ve *birazcık* şişmanlıyorsundur. Neden bu ümidi taşıdığımı biliyorsun diye düşünüyorum.

Seninle, kendimle ve Eva'yla birlikte dönüşümle ilgili ölesiye kaygı duyuyorum. Umarım Stannie her ikimiz için de parayı telgraflar.

Dublin iğrenç bir şehir ve insanlar beni tiksindiriyor. Hiçbir şey yiyemiyorum, o kadar tedirginim ki.

Bu lanet ne zaman son bulacak? Ne zaman başlayacağım? Beynim bomboş. Bu gece sana hiçbir şey yazamıyorum.

Nora, "gerçek aşkım", elimden tutmalısın ger-

22. Bu mektup bulunamadı. (ç.n.)

çekten. Bu duruma düşmeme neden izin verdin? Sevgilim, beni günahlarımla ve hatalarımla kabul edip sefaletten kurtaracak mısın? Eğer yapmazsan lime lime dağılıcağım. Bu gece, her zamankinden daha deli bir fikrim var. Beni cezalandırdığını görmek istiyorum. Gözlerinin kızgınlıktan ateş saçtığını görmek istiyorum.

Merak ediyorum, bende bir delilik var mı diye. Yoksa aşk delilik mi? Bir an seni bir bakire ya da Madonna gibi görüyorum, sonra utanmaz, küstah, yarı çıplak ve açık saçık görüyorum! Ya sen beni nasıl düşünüyorsun? Benden iğreniyor musun?

Hatırlıyorum da Pola'daki ilk gecemizde, sarılmalarımızın heyecanı içinde bir sözcük kullanmıştın. Kışkırtıcı ve davetkâr bir sözcüktü ve sözcüğü mırıldanırken, yüzün benim yüzümün üstündeydi (o gece üzerime çıkmıştın). Gözlerinden de delilik okunuyordu. Ve bana gelince, hemen sonra cehennemi boylayacağımı bilsem bile, kollarımı senden alamazdım.

Sen de benim gibi bir an yıldızlar kadar yüksekte, bir sonraki anda da en sefil yaratıklardan daha aşağıda oluyor musun?

Yalın, onurlu bir ruhun gücüne inancım *büyük*. O sensin, Nora, değil mi?

Kendi kendine söylemeni istiyorum: "Jim, sevdiğim şu zavallı adam, dönüyor. Anlık hareket eden zavallı, zayıf bir adam ve arkasında durup onu güçlendireyim diye bana yalvarıyor."

Diğerlerine gurur ve neşe veriyorum; sana günahlarımı, hatalarımı, zayıflığımı ve üzüntümü.

JIM

3 Eylül 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Gerçek aşkı. Sana bu mektubu yazarken, gözüm masada duran hediyende. Şimdi ne olduğunu sana anlatacağım. Kahverengi deriden, çift altın bordürleri olan kare bir cüzdan. Yayına basınca açılıyor ve içi, yumuşak portakal renkli ipekle döşenmiş. İçinde küçük bir kart var ve kartın üzerinde altın mürekkeple *Nora* ve 1904-1909 yazıyor. Kartın altında asıl işleme var. En az yüzyıllık sarımtırak fildişinden yapılmış zar gibi beş adet -her biri ayrı kaldığımız beş yılı temsilen- küp bulunuyor. Küpler, küçük çengelli iğneler gibi ince altın bir zincire geçirilmiş ve yan yana dizilmiş; böylece bütün zincir bir kolye oluşturuyor ve toka ortadaki küpün arkasında duruyor. Zincirin ön tarafında ve tam ortada, zincirin bir parçası olan -kolyenin ucunda sallanan bir şey gibi değil- yine sarımtırak fildişinden, zar gibi küçük bir tablet var ve ölçüleri küçük bir domino taşı kadar. Bu tabletin her iki yan yüzeyinde birer yazı var ve mektup buraya kazılı. Dizeler, on dördüncü yüzyıl eski kitap yazılarının harfleriyle yazılı; çok güzel ve çok süslü. Tabletın ön yüzünde, ikisi üstte

biri altta olmak üzere üç sözcük kazılmış ve tabletin arka yüzünde de ikisi üstte ikisi altta dört sözcük işlenmiş. Yazı -iki yan yüzdeki- benim şiir kitabımdaki ilk bölümden, bestesi yapılmış olan bir şiirin son dizesi: Dizenin üç sözcüğü ön yüze ve dört sözcüğü arka yüze kazıldı. Ön yüzdeki sözcükler *Love is unhappy*²³ ve arka yüzdekiler *When love is away*.²⁴ Beş küp, beş yıllık deneme ve yanlış anlamaları anlatıyor ve zinciri birleştiren tablet de ayrı düştüğümüzde hissettiğimiz garip hüznü ve çektiğimiz çileyi.

İşte benim hediyem, Nora. Uzun bir süre üzerinde düşündüm ve istediğim gibi olsun diye her aşamasını takip ettim.

Kurtar beni gerçek aşkım! Dünyanın ve kendi kalbimin kötülüğünden kurtar beni!

JIM

5 Eylül 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Biricik kadını. Yarın gece (Salı) telgraf havalesini çekebilirim Eva ve Georgie'yle birlikte buradan ayrılıyorum.

Şimdi sana haberlerim var. Yakın dostum Kettle, çarşamba günü evleniyor ve bu gece dört saat onunla muhabbet edeceğim. Bence İrland

23. Aşk Mutsuzdur (Oda Müziği, ix) (ç.n.)

24. Uzak olduğunda aşk (Oda Müziği, ix) (ç.n.)

da'daki en iyi arkadaşım ve bana burada çok yararı dokundu. Karısıyla birlikte, bir iki gün balayını geçirmek üzere Trieste'ye geliyorlar ve sevgilim, eminim ki onlara göstereceğim misafirperverlikte bana yardımcı olursun. Eve çeki düzen ver ve piyanoyu yerinden kaldırma, ayrıca doğru düzgün bir elbisen olsun. O masayı ve tabureleri getirmek için marangozla görüş. Çok iyi kalpli bir adam ve karısını da seveceğinden eminim. Ne yazık ki onlara hediye alacak param yok. Ama size Londra'dan, Oda Müziği'nin bir kopyasını göndereceğim. Stannie'ye söyle, kopyayı benim ciltçime götürsün ve aynı Schott için yaptırdığımız şekilde ciltlettirsin. Geldiklerinde de hazır olsun. Elimizden geldiğince onları memnun etmeye çalışacağız ve eminim ki benim sıcak kalpli kadını, hayatlarının başlangıcında olan bu iki insanın hoşça vakit geçirmelerine yardımcı olduğu için, mutlu olacaktır. Değil mi, sevgilim?

Şimdi bize gelelim. Bu gece Gresham Oteli'nde idim ve aynı hikâyeyi duyan yirmi kadar insanla tanıştırıldım; hepsi de benim, gelecekte ülkemin en büyük yazarı olacağımı duymuşlar. Etrafımdaki bütün bu gürültü patırtı ve övgüler beni pek etkilemedi. Ülkemin beni çağırdığını duyuyor ya da gözlerini beklenti içinde bana çevirdiğini görüyorum. Ama, of, aşkım, bir şeyi daha düşündüm. Beni bir çakıl taşı gibi elinde tutan birisini düşündüm: Aşkından ve yoldaşlığından

hâlâ hayatın sırlarını öğreneceğim birini. Seni düşündüm, biricik sevgilim, sen benim için dünyalardan daha değerlisin.

Bana kılavuzluk et, kutsal kişim, meleğim. Beni ileriye taşı. Yazdıklarımıdaki asil, engin, derin, gerçek ve dokunaklı *her şeyin* senden geldiğine inanıyorum. Beni, ruhların ruhuna al, işte o zaman gerçekten de kendi ulusumun ozanı olacağım. Yazarken hissediyorum bunu Nora. Bedenim yakında seninkine karışacak. Ruhum da! Rahmine sokulabilirim, senin canından kanından doğan bir çocuk gibi, kanınla beslenip bedeninin, sıcak gizli kasvetinde uyuyabilirim!

Kutsal aşkım, sevgili Nora'm. Ah, şu an hayatımızın cennetine girmek üzere olabilir miyiz?

Ah, bedeninin benimkine karışmasını ne kadar özledim anlatamam, öpücüklerimin altında eriyip gitmesini, eriyip gitmesini!

İyi geceler, iyi geceler, iyi geceler!

JIM

7 Eylül 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Benim sessiz Nora'm. Senden mektup almayalı günler oldu ama herhalde, şimdiye kadar buradan ayrılmış olduğumu düşünmüştündür. Yarın gece yola çıkıyoruz. Hafta sonuna ya da pazar gününe beraber olacağız, öyle umuyorum.

Şimdi, sevgili Nora'm, senden sana yazdıklarımı tekrar tekrar okumanı istiyorum. Kimisi çirkin, açık saçık ve hayvanca, kimisi saf, kutsal ve tinsel. Hepsi benim. Ve şimdi sana karşı neler hissettiğimi anlıyorsun. Benimle bir daha kavga etmeyeceksin, değil mi sevgilim? Aşkımı her zaman canlı tutacaksın. Biricik sevgilim, bu gece yorgunum ve senin kollarında uyumak istiyorum, bir şey yapmadan yalnızca uyumak, uyumak, uyumak istiyorum kollarında.

Ne tatil! Hiç bir tadı yok. Sinirlerim her türlü kaygıdan harap durumda. Sana döndüğümde bana bakacak mısın?

Umarım şu kakaodan her gün içersin ve sen(in) küçük bedenini (ya da daha çok *belli* bölgeleri) dolgunlaştır. Küçük kız göğüslerini düşününce şu anda gülüyorum. Komik bir insansın, Nora! Unutma şimdi yirmi dördündesin ve en büyük çocuğun dört yaşında. Allah kahretsin Nora, itibarını yükseltmeli ve küçük garip Galwayli kızıdan, seven, mutlu, dolu dolu bir kadına doğru geçmelisin.

Yine de senin incecik omuzların ve genç kız yürüyüşün aklıma geldikçe içim öyle eriyor ki! Ne yaramaz şeysin sen! Bacak arandaki tüyleri kesmen bir genç kız gibi görünmek için miydi? Keşke siyah iç çamaşırı giysen. Beni memnun etmek, arzumu kamçılarlamak konusunda çalışmanı istedim. Ve biricik sevgilim, sen ve ben mutlu olacağız, bunu hissediyorum.

Nasıl da uzun gelecek dönüş yolculuğu! Ama ilk öpüşmemiz de ne kadar muhteşem olacaktır! Sakın ağlama sevgilim, beni gördüğünde. Gözlerini güzel ve ıslıl ıslıl görmek istiyorum. Merak içindeyim bana ilk söylediğin söz ne olacak?

*La nostra bella Trieste*²⁵! Bu sözleri çoğu kez kızgınlıkla söylemişimdir ama bu gece doğru olduğunu hissediyorum. Tren Miramar'dan geçerken, *riva* boyunca kırpışan ışıkları özlüyorum. Her şeyin ötesinde Nora, bize sığınak olan şehirdir orası. Roma'daki budalalığımın sonu bitkin ve beş parasız döndüm o şehre; bu kez de buradaki yokluğun ardından dönüyorum.

Beni seviyorsun, değil mi? Beni şimdi göğsüne bastırarak, kanatlarının altına alacaksın ve belki de günahlarım, budalalıklarım için bana merhamet edeceksin, bir çocuk gibi elimden tutacaksın.

O tatlı göğüste olurdum
(Ah, öyle tatlı ve öyle iyi ki)
Hiçbir kaba rüzgâr bana vuramazdı orada
Hüzünlü sıkıntılar yüzünden
O tatlı göğüste olurdum.

Hep o kalpte olurdum
(Ah, usulca çaldım kapısını ve usulca severdim!)

Payıma sadece huzur düşerdi orada.

25. Bi im güzel Trieste'miz.

Tatlanırdı sıkıntılar
Olsaydım o kalpte.²⁶

JIM

7 Eylül 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Biricik sevgilim. Yarın gece buradan ayrılıyoruz. Son anda her şeyi hallettim ve Eva da bizimle geliyor. Bizi karşılamaya hazırlan.

Yüzünü hayalimde canlandırmaya çalışıyorum ama gözlerini görüyorum yalnız. Geldiğimde en iyi halinle görmek istiyorum seni. Şu sıralar hiç güzel bir giysin var mı? Saçlarının rengi parlak mı yoksa keçe gibi mi? Bu yaşta çirkin ve pasaklı olmaya hakkın yok ve umuyorum ki benim için güzel görünmeyi benden esirgemezsın.

Sabahtan beri heyecan içindeyim. Aşk lanet bir dert, hele bir de şehvet üzerine binince. Şu an, ben buradayken, senin Avrupa'nın öbür kıyısında, uzanıp beni beklediğini hayal etmek, dehşetli kışkırtıcı. Şu anda pek de *iyi* bir havada değilim.

Senin hediyene getireyim sözü. Sevdin mi fikri? Yoksa benim kadar çılgın mı buluyorsun? Annen ya da kız kardeşin benim hakkımda sana yazdılar mı? Beni sevdiklerini düşünmeyi tercih ediyorum. Cevaplamaya zaman bulamayacağın soruları sormam ne aptallık!

26. *Oda Müziği*, vi. (ç.n.)

Piyanoyu elden çıkarma ve Eva ile Georgie için seyyar bir yatak al. Geldiğimizde ya güzel bir yemek ya akşam yemeği ya da güzel bir kahvaltıyı hazır etmeyi unutma. Yaparsın değil mi? Eve ayağımı basar basmaz, her şekilde mutlu olacağımı hissettir. Sakın borçlarımızla ilgili hikâyeleri anlatmaya başlama. Tüm bu kaygılar ve *pensieri*²⁷ yüzünden gerçekten de korkunç derecede asabım bozuk, çok çok bozuk olduğundan, senden bana elinden geldiğince nazik davranmanı rica ediyorum sevgilim. Gözlerine ilk baktığım an ne tuhaf olacak! Seni düşünmek, dönüşümü beklerken!

Umarım kız kardeşim Eva'yı seversin. Belki de eve bir kız kardeş getirmek pek akıl kârı değil ama bunu sen istedin, canım. Eminim ona karşı nazik olacaksın, benim iyi kalpli küçük Nora'm. Ve belki de iki yıla kalmaz, kardeşin Dilly de bir iki aylığına bizde kalmaya gelir.

Sevgilim, sana anlatacak o kadar çok şeyim var ki! Ve her gece başka şeyler yaparken, aralarında onları sana anlatacağım. Canım, ne an ama! Kısa bir delilik ya da cennet. Böyle devam ederse aklımı kaybedeceğimi biliyorum. Başlarda ne kadar soğuktun Nora, hatırlıyor musun? Sen tuhaf küçük bir insansın. Ve bazen çok sıcak oluyorsun aslında.

Geldiğimde elinde biraz para olsun. Küçük güzel bir fincanda, şöyle güzel sade bir kahve yapacak mısın bana? Şu sümüklü kız Globocnik'e na-

27. Düşünce (ç.n.)

sıl yapıldığını sor. Güzel bir salata yap, yaparsın değil mi? Bir de sakın eve soğan sarımsak sokma. Yanımda bir çocuk getirdiğimi aklından çıkarma. Ondan değil ama kızgın ve heyecanlı olduğumda neler yaparım bilmiyorum.

Sevgili, sevgili, sevgili küçük Nora'm, bu gecelik hoşça kal. Sana her gece yazdım. Şimdi çok kötü değilim. Ve sana hediyemi getiriyorum. Of Tanrım, ne kadar heyecan içindeyim!

JIM

IV

Joyce, kız kardeşi Eva'yla birlikte Trieste'ye döndü. Trieste'de Eva, Dublin'de hiç sinema salonu olmadığından yakınına Joyce, Dublin'de sinema açma fikrini geliştirdi. Trieste'deki sinema sahiplerinin malî desteğiyle, Eylül 1909'da Dublin'e gitti. Amacı Dublin sinemasını, *Cinematograph Volta'yı* açmaktı. Trieste'deki İtalyan sinemacıların, ilk ayarlamaları yaptıktan sonra gelmeleri kararlaştırıldı. Joyce görevini yaptı ve *Cinematograph Volta* Aralık 1909'da açıldı. Tam bu sırada Londralı yayıncı Richards'ın sıkıntılı mektuplaşmaların ardından yayımlamayı reddettiği *Dublinliler* kitabı için, Maunsel and Company istekli oldu ve Joyce, George Roberts'la bir kontrat imzaladı.²⁸ Ancak bu kez de karşısına güçlükler çıkınca kitabını yayımlatamadan, Ocak 1910'da diğer kız kardeşi Eileen'i de yanına alarak Trieste'ye döndü.

28. *Dublinliler ve Dublinliler Üzerine Yazışmalar*, Aralık 2016, Alakarga Yayınları. (ç.n.)

20 Ekim 1909 (Posta kartı)

Paris

Buraya bugün geldik ve bu gece Londra'ya gitmek üzere yola çıkıyoruz.²⁹ Stannie'ye söyle Latzer'e uğrasın, adresi Via Veneziani, 2, II. Ona ben yokken dersleri kardeşimin vereceğini söyledim. Trene yetişmeye çalışıyorum ve kaçırdım diye korkuyorum. Sakın kendini üzme.

JIM

25 Ekim 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Benim zavallı küçük Nora'm. Seni günlerce mektupsuz bıraktım çünkü Trieste'den ayrılmadan yalnızca bir kaç dakika önce, eve geç geldiğim için bana embesil dedin, üstelik ben bütün gün o kadar iş gücü uğraştıktan sonra. Ama şimdi çok üzgünüm Nora. Lütfen Nora, bir daha bana böyle şeyler söyleme. Seni sevdiğimi biliyorsun. Buraya geldiğimden beri, gün boyu sana ne hediye getirsem diye düşünüp duruyorum. Başlık, şal ve man-

29. Londra'dan Dublin'e gitmek üzere. (ç.n.)

şondan oluşan, samur kürkü bir takım almaya çalışıyorum. İster misin böyle bir şey?

Günlerimin, burada nefret ettiğim ve aşağıladığım Dublin'in sıradan insanları arasında harcadığını hissediyorum. Yegâne tesellim, zaman buldukça kız kardeşlerimle, senin hakkında konuşmak, tıpkı kardeşin Dilly'yle yaptığım gibi. Ayrı kalmamız çok zalimce. Şu an fildişi zincirdeki sözcükleri düşünüyor musun? Bu kez kalbimde üç tane bambaşka imgen var. İlki, döndüğümde seni gördüğüm an; koridorda üzerinde gri elbisen ve mavi bluzunla, genç bir kız çocuğu gibi göründüğün ve bizi garip sevinç çılgılığıyla karşıladığın halin. İkincisi, o gece yatakta uzanırken mavi kurdeleri geceliğinle, saçların salık halde yanıma gelişin. Üçüncüsü de istasyonda sana veda ettikten sonra başını acıyla yarı döndürmüş halin, o kadar garip bir çaresizlik içinde duruyordun ki!

İşte benim canım, tuhaf küçük kız! Sense hâlâ mektubunda, senden bıkip bıkmadığımı soruyorsun. Senden hiçbir zaman bıkmam, biricik sevgilim, yalnızca *birazcık* kibar olsan. Bu sefer sana o kadar sık mektup yazamıyorum çünkü sabahtan akşama kadar dehşetli yoğunum. Sakın kendini üzme, sevgilim. Üzgün olursan, bir şey yapma şansımı da yok edersin. Şu işten sonra beraber pek çok mutlu senelerimiz olacak, öyle umuyorum.

Benim sevgili, gerçekten iyi, küçük Nora'm, sa-
kın bir daha benden şüphe ederek mektup yazma.

Sen benim tek aşkımsın. Beni tamamen kendi gücünün içine aldın. Gelecekte iyi ya da asil bir şey yazacaksam eğer, bunu yalnızca senin kalbinin kapısını dinleyerek yapacağımı *biliyor ve hissediyorum*.

Bu sefer ne güzel sohbetlerimiz oldu Nora, öyle değil mi? Tabii yeniden olacak. Coraggio!³⁰ Lütfen bana güzel bir mektup yaz ve mutlu olduğunu söyle, canım.

Benim yakışıklı küçük oğluma; derin uykundayken bir gece onu öpmek üzere geleceğimi, benim için üzülmemesini, daha iyi olduğunu ümit ettiğimi söyle. Ve benim komik kızıma da ona bir bebek göndereceğimi ama "l'uomo non ha messo la testa ancora"³¹ de.

Şimdi, benim huysuz, görgüsüz, şahane küçük kadını, ağlamayacağına ve buradaki işimle ilgili bana cesaret vereceğine dair söz ver. Madame Butterfly'ya gitmeni ve "Un bel di"³² sözleri duyunca beni düşünmeni çok isterim.

JIM

Mektuplarımı kendine sakla, canım. Senin için yazıldı.

30. Cesaret (ç.n.)

31. "Adam henüz başını bitirmedi." (ç.n.)

32. "II. Perde'deki" (ç.n.)

27 Ekim 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Sevgilim. Bu gece yine aşk ateşi içimde alevlenmeye başladı. Kabuğum erkekten yapılmış; ruhum Trieste’de kalmış. Yalnız sen beni biliyor ve seviyorsun. Babam ve kız kardeşimle tiyatroya gittik; rezalet bir oyundu, iğrenç bir seyirci. Kendi ülkemde bir yabancı gibi -her zaman hissettiğim gibi- hissettim. Yine de eğer sen yanımda olsaydın, içimde yanan nefret ve hor görme duygusunu kulağına fısıldayabilirdim. Belki de beni azarladın ama anladın da. Oğlum -bana verdiği o yakışıklı çocuk Nora-, İrlanda’da her zaman bir yabancı olacak, başka bir dili konuşacak ve başka bir gelenekle beslenecek diye gurur duydum.

İrlanda’dan ve İrlandalı olan her şeyden tiksiniyorum. Onların arasında doğmuş olmama rağmen, sokakta dik dik bakıyorlar bana. Belki de gözlerimden onlara duyduğum nefreti okuyorlar. Ne yana baksam zina işleyen rahiplerin, onların uşaklarının ve düzenbaz kadınların imgesi dışında bir şey görmüyorum. Buraya gelmek ya da burada olmak, bana iyi gelmiyor. Sen yanımda olsan belki de bu kadar acı çekmem. Yine de bazen, genç kızlığın zamanındaki şu korkunç hikâye³³

33. Joyce, Stanley’e yazdığı 3 Aralık 1904 tarihli mektupta bu konuya değiniyor ve Nora’nın on altı yaşındayken bir papaz yardımcısının Nora’yı kucağına oturtup ellerini eteğinin altına götürmesinden ve tepkisi üzerine de papazın, bunu yaptırmanın içindeki “erkek” olduğunu “papaz” olmadığı cevabını vermesinden bahsettiğini aktarıyor. (ç.n.)

aklıma geldikçe, senin bile gizliden gizliye bana karşı olduğun kuşkusu içimi kemirmeye başlıyor. Trieste'den ayrılmadan bir kaç gün önce, seninle Via Stadion'da yürüyorduk (konserve için cam kavanoz aldığımız gündü). Yanımızdan bir rahip geçti ve ben sana şöyle dedim: "Bu adamların görüntüsünde inceden bir iticilik ya da iğrençlik bulmuyor musun?" Sen duygusuz bir tonla kestirip atarak, "Hayır, bulmuyorum," dedin. Görüyorsun ya böyle ufak şeyleri hatırlıyorum. Cevabın beni incitti ve suskunlaştırdı. Bu ve bana söylediğin diğer küçük şeyler, kafamda uzun süre gidip geldi. Benimle misin Nora, yoksa gizliden gizliye bana karşı mısın?

Ben kıskanç, yalnız, doyumsuz, gururlu bir adamım. Neden bana karşı daha sabırlı ve nazik olamıyorsun? Birlikte *Madame Butterfly*'a gittiğimiz gece bana çok korkunç davrandın. İkinci perdede, *Un bel di'*de şarkıcı, ümidinin romantizmini anlattığı parçayı söylerken, ruhunda tıpkı benimki gibi bitkinlik ve hasretle oradan oraya sallanıp durduğunu hissetmeni istedim: "Bir gün bir gün, denizin en uzak kıyısında bir dumanın ucunu göreceğiz." Seninle ilgili biraz hayal kırıklığına uğradım. Sonra bir başka gece, kafeden çıkıp eve gelmiştim. Yatağa yanına geldiğimde sana gelecekte yapmayı, yazmayı ümit ettiğim her şeyi ve yaşamımda beni gerçekten yönlendiren güçler olan sınırsız hırslarımı anlatmaya başlamıştım. Beni

dinlemiyordun. Biliyorum çok geçti ve biliyorum, tabii ki günün sonunda yorgundun. Ama kafasında umutlar taşıyan ve kendine olan inançla yanıp tutuşan bir adam, hissettiklerini birine söylemeli. Senden başka kime söylerim ki?

Seni gerçekten ve derinden seviyorum Nora. Şimdi sana layık olduğumu hissediyorum. Sevgimde, sana ait olmayan zerre kadar yer yok. Seninle ilgili kafamı bulandıran şeylere rağmen, seni hep en iyi halinle düşünüyorum. Keşke kafamdan geçen her şeyi sana anlatabilsem ama kimi zaman bakışlarından, benden sıkıldığın sonucunu çıkarıyorum. Her durumda, Nora, seni seviyorum. Sensiz yaşayamam. Benim olan her şeyi, bildiğim ne varsa -en ufak bir kısıntısını bile, hissettiğim ya da hissetmiş olduğum her duyuyu, sevdiğim sevmediğim ne varsa, taşıdığım ya da pişmanlık duyduğum her umudu sana vermek istiyorum. Hayatı seninle yan yana yaşamak, tek bir varlık oluncaya, ölümün bizi ayıracağı ana kadar, gitgide daha çok şey anlatmak istiyorum. Şu anda bile bunları yazarken gözlerimden yaşlar boşanıyor, hıçkırıklar boğazımda düğümleniyor. Nora, sevmek için sadece bir tane ve kısacık hayatımız var. Ah, sevgilim, yalnızca bana karşı biraz daha nazik ol; ben düşüncesiz ve başa çıkılmaz olsam da birazcık bana katlan. Ve inan ki birlikte mutlu olacağız. Seni kendi bildiğim gibi seveyim. Yüreğin, yüreğimin her atışını, her kederini, her neşesini duyacak kadar yüreğime yakın olsun.

Hatırlar mısın *Werther*'den döndükten sonra, hüznü ölüm kokan müzik hâlâ kulaklarımızda çınliyorken, yatağa uzanmış sana *Connacht Love Song*'taki³⁴ çok sevdiğim dizeleri okumaya çalışmıştım:

“Uzak, çok uzak

Senin olduğun yere, Connemara'ya.”

Hatırlıyor musun, dörtlüğün gerisini getirememiştim. Dizeleri okurken, soluğumu kesen görüntün karşısında duyduğum yoğun ve narin tapınma heyecanı fazla gelmişti. Sana duyduğum sevgi gerçekten de bir çeşit tapınmadır.

Şimdi, biricik sevgilim, mutlu olmamızı istiyorum. Senden uzaklardayken daha sağlıklı bir duruma kavuşmaya çalış ve lütfen senden istediğim küçük şeyleri yap. Öncelikle olabildiğince çok yemek yemeğe çalış ki şu anki basit, ince, tuhaf görünüşlü küçük kız görüntüsünden çıkıp, biraz daha kadın görünüşüne bürünebilesin. Evdeki şu kakao biterse Stannie'den sana biraz daha yollamasını iste: 5s./6d³⁵ kadar tutuyor. Bu arada diğer kakao dan ve çikolatadan ye. Terzine biraz ödeme yap. Bugün sana iki model kitabı yolladım. Cumartesi günü elbise diktirmen için, beş altı metre kadar Donegal tüviti göndereceğim. Bir kürk takım almak için sorup soruşturuyorum ve eğer burada işlerim iyi giderse, seni çeşit çeşit kürklerle, elbise-

34. Aslında “Mayo Love Song” Alice L. Milligan'ın sözleriyle C. Milligan Fox bestesi olan İrlanda şarkısı. (ç.n.)

35. Eski İngiliz parası: s., şilin d., penny yerine.(ç.n.)

lerle, pelerinlerle sarıp sarmalayacağım. Senin için düşündüğüm bir kürk var.

Yaz bana canım aşkım ve senden istediklerimi yaptığını söyle. Seni sevdiğim, sana dürüst olduğum ve seni düşündüğüm için mutlu olduğumu söyle. Sana karşı dürüstüm Nora. Ve gün boyu ve her zaman seni düşünüyorum.

İyi geceler, sevgilim. Şu kısacık ayrı düştüğümüz zamanda mutlu ol ve ne zaman beni düşünsen, Georgie'deki imgeme bir öpücük kondur.

Addio, mia cara³⁶ Nora!

JIM

1 Kasım 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Benim küçük kelebeğim. Bu akşam mektubunu aldım ve değersiz, aşkının gösterişli fotoğrafını beğenmene memnun oldum. Sana yolladığım küçük hediyemi, şu eldivenleri umarım almışsındır. Onları tam beş yıl önceki hediyem gibi gönderdim; gemiyle. Aralarındaki en iyisi Ren geyiği derisinden yapılmış olanı: astarı da aynı deriden, içini dışına çevirdiğinde de sıcak tutuyor ve neredeyse vücut ısısı sıcaklığında, kelebeğim. Bugün, adresine, 11 metre (daha önce yazdığım gibi on metre değil) tüvit Donegal'dan postalandı. Mantonun boyunun eteğin boyuyla aynı ol-

36. Mia cara: Sevgilim (ç.n.)

masını; yakalı, kemerli ve tokalarının koyu mavi deriden olmasını; bronz ya da koyu mavi satenden astar takılmasını istiyorum. Eğer şu iş olursa ve Kasım'ın beşinden sonra da devam edip nakit para alırsam, senin için özel olarak seçtiğim bir kürk takım almayı ümit ediyorum. Gri sincap derisinden. Menekşeyle süslü sincap derisinden bir şapka, gri sincap derisinden uzun geniş bir şal ve yine aynı deriden, çelik bir zincirle tutturulan dökümlü bej renkli bir manşon. Hoşuna gider mi canım? Umarım sana bu takımını alabilirim. Senin için bir Noel hediyesi de düşünüyorum. Özel kesimli parşömen kâğıt aldım ve tüm şiir kitabımı bunun üzerine, çıkmaz Hint mürekkebiyle geçiriyorum. Sonra benim sevdiğim tarzda, ilginç bir biçimde bunları bağlayacağım ve bu kitap yüzlerce yıl yaşayacak. Elle yazdığım diğer bütün şiirlerimi yakacağım, böylece yalnız sendeki tek kalacak. Parşömene yazmak çok zor ama sevdiğim kadını hoşnut etme ümidiyle çalışıyorum.

Saat gecenin ikisi oldu. Burada tek başıma mutfağa şiirlerimi geçiriyorum ve şimdi herkes yattığı için sana mektup yazıyorum. Başımı kaldırıp, senin köpek gözlerinle karşılaşabilmeyi dilerdim. Bana duydukları güveni hak etmeye çalışacağım.

Kendini üzme, küçük keleşim. Shakespeare'in dostu olan bir ozanın, dört yüz yıl önce yazdığı birkaç dizeyi aktarıyorum:

İnan ki, öldürüyor kalbi gözyaşları.

Ah, uğraşma mükemmel olmaya yas ederken

Yalnızca güzelliğinin dökülüp gitmesine yarar.³⁷

Sen hüzünlü küçük bir insan ve ben şeytanca melankolik bir adam; aşkımız da benim kafamda daha çok, yaşlı bir aşk. Fotoğraftaki yorgun genç beye sakın ağlama. Buna değmez canım.

Şu benim kahrolası pis ilişkimi sorgulaman iyi bir şey.³⁸ Nasıl olsa daha kötüsü olamaz. Senden ses çıkmayınca ilkin kaygılandım. Kötü bir şey mi oldu, diye düşündüm. Ama iyisin değil mi, biricik sevgilim? Şükürler olsun! Zavallı küçük Nora, sana ne kadar kötü davrandım!

Eva'ya aldırma ama Stannie'yi kendine dikkat ediyor mu diye yoklayabilirsin. Umarım şimdi daha iyidir. Addio, Giorgino e Lucetta! Vengo subito!³⁹ Ve addio Nora mia!

JIM

18 Kasım 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Bu gece sana alışıldık sözlerle hitap etmeye cesaret edemiyorum.

Mektubunu okuduğumdan beri gözlerine kırbaç yemiş, kırma bir köpek gibi hissediyorum. İki

37. John Downland, "Kadınımı Ağlarken Gördüm" şiirinden. 1600 (ç.n.)

38. Olasılıkla Joyce'un fahişelerle ilişkileriyle ilgili bir haber. (ç.n.)

39. 'Hemen geliyorum.' (ç.n.)

gündür hiç uyumadım ve sevgilisinin kırbaça kesik kesik edip, kapısının önüne fırlattığı pis bir sokak köpeği gibi dışarıda dolanıp durdum.

Bir kraliçe edasıyla yazıyorsun. Yaşadığım sürece bu mektubun sessiz vakarını, hüznünü, hor gören tutumunu ve bende bıraktığı tam bir aşağılanma duygusunu unutmayacağım.

Senin saygını yitirdim. Aşkını paramparça ettim. Eğer öyleyse beni bırak. Çocuklarını varlığımın lanetinden kurtarmak için benden uzaklaştı. Bırak, geldiğim bataklığa geri gömüleyim. Beni ve boş sözcüklerimi unut. Kendi hayatına geri dön, ben de kendi başıma yıkıntıma döneyim. Benim gibi işe yaramaz bir hayvanla yaşamam ya da çocuklarına benim dokunmama izin vermem, senin için doğru değil.

Hep yaptığın gibi cesur davran. Beni tiksintiyle terk etmeye karar verirsen erkek gibi buna katlanacağım çünkü bunu binlerce kere hak ettiğimi biliyorum ve gelirimün üçte ikisini sana vereceğim.

Şimdi görmeye başlıyorum. Aşkını öldürdüm. Seni bana karşı tiksinti ve küçümseme duygularıyla doldurdum. Şimdi beni o düşkün olduğum şeylere ve arkadaşlara bırak, ne halim varsa göreyim. Yakınmayacağım. Yakınmaya ve gözlerinin içine bakmaya hakkım yok artık. Senin gözünde kendimi tamamen aşağı düşürdüm.

Beni bırak. Benim gibi düşük sefil bir adamla

yaşamak seni küçük düşürür ve utandırır. Cesur davran ve beni bırak. Sen dünyanın en güzel şeylerini verdin ama kadir bilmez birine.

Eğer beni terk edersen, sonsuza dek senin hatıranla yaşayacağım. Benim için hatıran, Tanrı'dan daha kutsaldır. Senin ismine yakaracağım.

Nora, senin aşkını ayaklar altına alan şu zavalı sefilin iyi yanlarını hatırla. Dudaklarının onu öptüğünü ve saçlarının onun üzerine döküldüğünü ve kollarının onu sardığını düşün.

Mektubu adımla imzalamayacağım çünkü o, senin beni sevdiğin, beni onurlandırıdığın ve kırıp ihanet etmek üzere bana ruhunu verdiğin zamanlarda beni çağırdığın addı.

19 Kasım 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Bugün ondan iki nazik mektup aldım, belki de her şeye rağmen hâlâ beni umursuyor. Dün gece ona mektup yazarken, bütünüyle ümitsiz bir durumdaydım. En küçük bir sözünün bile üzerimde büyük gücü oluyor. Benim hayatıma giren cahil Galwayli kızı unutmaya çalışmamı istiyor ve ona karşı fazlasıyla nazik olduğumu söylüyor. Aptalca davranan iyi kalpli kız! Benim ne değersiz ve sadakatsiz bir soytarı olduğumu görmüyor mu? Belki de bana duyduğu sevgi gözlerini kör ediyor.

Dün aldığım kısa mektubunun, beni ne kadar incittiğini unutmayacağım. İyiliğini fazla zorladım ve işte sonunda o da bana, içten içe küçümseyerek bakmaya başladı, diye düşündüm.

Bugün, onu ilk gördüğüm zaman çalıştığı otele gittim. O kadar heyecanlıydım ki içeri girmeden önce kasvetli kapısında durdum. Onlara adımları söylemedim ama kim olduğumu biliyorlarmış gibi bir izlenim edindim. Bu gece yemek salonunun en ucundaki masaya oturdum; salonda iki İtalyan yemek yiyordu. Ben bir şey yemedim. Solgun yüzlü bir garson kız hizmet etti. Belki de onun yerine işe alınan kızdır.

Mekân çok İrlandalıydı. O kadar çok yurtdışında yaşayıp o kadar çok ülkede bulundum ki herhangi bir şeyde İrlanda tınısını hemen hissedebiliyorum. Masaların düzensizliği, yüzlerdeki merak, kadının ve garsonun garipseyen bakışları İrlandalıydı. Orada doğduğum ve eski adlarından birini taşıdığım halde bana yabancı gelen bir ülke.

Gencecik kalbinde garip bir aşk düşüyle, onun sık sık girip çıktığı odaya gittim. Tanrım, gözlerimden yaşlar boşandı! Neden ağlıyorum? Ağlıyorum çünkü onun sade giysileriyle, sade ve özenli tavırlarıyla, odada oradan oraya gidip geldiğini, azıcık yemek yediğini ve erkeklerin ruhlarıyla bedenlerini tutuşturacak küçük kıvılcımı gizli kalbinde taşıdığını düşünmek çok hazin.

Ağlıyorum çünkü benimki kadar zavallı aş-

ğılık bir aşkı seçmiş olduğu için ona acıyorum. Ve onun tarafından seilmeye değer biri olmadığım için kendime de acıyorum.

Yabancı bir ülke, yabancı bir bina, yabancı gözler ve ocağın başında sessizce oturan ya da pencereden sisli College Parkı'na bakan yabancı, çok yabancı bir kızın gölgesi. Yaşadığı yerdeki her noktayı kaplayan ne gizemli güzellik!

Bu gece bu satırları yazarken iki kez hıçkırıklara boğuldum.

Onun imgesinde dünyanın güzelliğini, yaşamın kendi gizemi ve güzelliğini, çocuğu olduğum ırkın güzelliğini ve kaderini; bir oğlan çocuğuyken inandığım tinsel saflığın ve merhametin imgelerini sevdim.

Ruhu! Adı! Gözleri! Gözleri bana, dolaşık çallıkların içinde açan yağmurdan ıslanmış garip güzel mavi yaban çiçekleri gibi geliyor. Ve ruhunun benimkinin yanı başında titrediğini hissettim; hafifçe adını geceye söyledim ve bir düş gibi gözlerinin arkasından geçen dünyanın güzelliğini görmek için ağladım.

22 Kasım 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Biricik sevgilim. Telgrafını aldığımnda dünyalar benim oldu. Sana o mektupları yazarken tama-

men ümitsiz bir durumdaydım. Senin sevgini ve saygını yitirdiğimi düşündüm -tabii ki hak ederek-. Bu sabah aldığım mektubun bana çok kibar geldi ama ben telgrafı gönderdikten sonra yazmış olabileceğin mektubu bekliyorum.

Seninle içli dışlı olmaya pek cesaret edemiyorum, sen bana yeniden izin verene dek canım. Mektubun o bildik, yaramaz şekilde yazılmış olsa da ben sana eskisi gibi hitap etmemem gerektiğini hissediyorum. Sana belli bir şekilde itaatsizlik edersem ne yapacağını söylüyorsun ya onu kastediyorum.

Tek bir şey söylemeyi göze alacağım. Kız kardeşimden, sana iç çamaşırı alıp getirmesini istiyorsun. Lütfen bunu isteme canım. Kimsenin, hatta bir kadının ya da kızın bile, senin çamaşırlarını görmesini istemiyorum. İsterim ki birtakım giysilerini ortalığa bırakmamaya özen gösteresin. Çamaşırların yıkandıktan sonra ortalıkta olmasını kastediyorum. Ah, isterim ki tüm bu şeyleri gizli, gizli, gizli tutasın. Keşke tüm güzel renklerde, çeşit çeşit, hoş kokular serpilmiş bir çekmece de bir sürü iç çamaşırların olsa.

Senden uzak olmak ne sefil bir durum! Zavallı sevgilini yeniden kalbine aldın mı? Mektubunu bekleyeceğim ama yine de nazik telgrafın için teşekkür ederim.

Şu an benden uzun mektup yazmamı isteme, biricik sevgilim. Yukarıda yazdığım şeyler beni

biraz hüzünlendirdi. Sana sözcükler yollamaktan yoruldu. Dudaklarımızın birleşmesi, kollarımızın dolanması, gözlerimizin birbirimize sahip olmanın hüzünlü neşesiyle dalıp gitmesi beni daha çok memnun eder.

Beni affet, biricik sevgilim. Daha temkinli olmayı istedim. Ama seni çok ama çok özleyor olmalıyım.

JIM

27 Kasım 1909 Cumartesi akşamı Dublin

Biricik Nora. Bu gece bir iki dakikaya kalmaz Belfast'a doğru yola çıkıyorum ve bu gece mektubunu kaçıracam. Yarın dönüyorum ve yine yazacağım. Beni düşün. Aşkın.

JIM

2 Aralık 1909 44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Sevgilim. Belki de mektubuma, dün gece yazdığım olağandışı mektup yüzünden, beni bağışlamayı isteyerek başlamalıyım.⁴⁰ Onları yazarken

40. Joyce'un 1 Aralık 1909 tarihli mektubu bir kitabın yaprakları arasında bulunmuş ve 2004'te Sotheby's müzayedesinde çok yüksek bir fiyata satılmıştır. (ç.n.)

senin mektubun gözlerimin önünde duruyordu ve gözlerim -hatta şimdi bile- belirli bir sözcüğe takılı kalmıştı. Açık saçık ve çapkınca bir şey var harflerin görünüşünde. Sözcüğün sesi de eylemin kendisi gibiydi; kısa, hayvanca, dayanılmaz ve şeytani.

Sevgilim, yazdıklarına sakın alınma. Sana verdiğim güzel isim için teşekkür edeceksin. Evet, canım, güzel bir isim: "Çalılıklardaki güzel yaban çiçeğim! Yağmurdan ıslanmış koyu mavi çiçeğim!" Görüyorsun ya serde şairlik var. Sana bir de hediye olarak güzel bir kitap veriyorum; bir şairin sevdiği kadına hediyesi. Ama bu tinsel aşkın içinde ve yanı başında, yabani bir hayvan var; senin bedeninin her noktası, her gizi, her ayıp parçası, her kokusu ve her hareketi için kıvranıyor. Sana duyduğum aşk, gözlerinden yansıyan ebedi güzelliğin ve narinliğin, ruhuna tapınmama yol açıyor ya da yumuşak belini altıma alıp, kışından gelen koku ve ter içinde utkuyla hırıltarak, ters çevrilmiş eteğinin, beyaz genç kız külotunun edepsizliğinde ve kızarmış yanaklarıyla, dolaşık saçlarının karmaşasında utkuyla seni arkadan sikmemi sağlıyor, tıpkı dışisinin tepesine binen bir erkek domuz gibi. Bu aşk, bazı önemsiz sözcükler karşısında acıma ve sevgi gözyaşları akıtmama, bazı müzik akortları ya da tınıları duyduğumda, sana olan aşkımdan titrememe ya da parmaklarının taşaklarımı okşayıp onlarla oynaş-

tığını ya da arkamda sıkıştığını ve benim kafam tombul baldırlarının arasında, ellerim kıcının iki yanağını tutmuş, dilim kırmızı amını iştahla yalarken, senin ateşli dudaklarının sikimi emdiğini hissederek, seninle uzanmama yol açıyor. Hayatın tutkusunu, hüznünü ve gizemini ruhuna mırıldandığımda ya da fısıldadığımda, neredeyse kendinden geçmeyi öğrettim sana ve aynı zamanda da dudakların ve dilinle pis sesler çıkarmayı; açık saçık dokunuşlar ve seslerle beni uyarmayı; hatta benim önümde bedeninin en ayıp ve en kirli eylemlerini yapmayı öğrettim sana. Hatırlıyor musun, beni altına yatırıp eteğini kaldırarak, mastürbasyon yaparken bana izletmiştin? O sırada benimle göz göze gelmekten bile utanmıştın.

Sen benimsin, sevgilim, benim! Seni seviyorum. Yukarıda yazdığım şeyler bir iki dakikalık hayvanca delilikten ibaret. Tohumun son damlası amına zar zor fışkırdı. Ve sana duyduğum gerçek aşk, dizelerimin aşkı, senin garip baygın gözlerine duyduğum aşk, bir baharat rüzgârı gibi ruhumu teskin etmeye geliyor. Kalbimin loş aralıklarından çıkarak, senin narin merhametli tapınağında yükselen hafif bir ilahi duyulurken, çubuğum sana uyguladığı son hayvani işleminden dolayı hâlâ titriyor, sert ve sıcak.

Nora, benim sadık sevgilim, benim tatlı gözlü küfürbaz okul kızım, nasıl beğenirsen (benim küçük kudurmuş metresim! Benim küçük şikişken orospum!) öyle orospum ol, metresim ol. Sen her

zaman benim çalılıklardaki güzel yaban çiçeğimsin, yağmurla ıslanmış koyu mavi çiçeğimsin.

JIM

3 Aralık 1909

Fontenoy Sokağı, Dublin

Sevgili küçük manastır kızım. Gezegene fazla yaklaşan bir yıldız var çünkü ben hâlâ hayvani bir arzu nöbeti geçiriyorum. Bugün sokaklarda dolaşırken, aklıma sana dün gece ve evvelsi gece yazdığım mektuplar geldi. Ara ara irkilip durdum. Gündüz gözüyle okununca korkunç geliyorlardır herhalde. Belki de kabalıkları seni tiksindirdi. Sıra dışı sevgilinden çok daha ince yaradılışlı olduğunu biliyorum ve her ne kadar, seni ateşli kız, benim seni sikmemi özlediğini ilk sen yazmış olsan da benim cevabımın vahşi pisliği ve açık saçıklığı, tüm tevazu sınırlarını aşmış gibi duruyor. Bu sabah senin acele postanı alıp, değersiz Jim'ine ne kadar özen gösterdiğini görünce, yazdıklarımдан utandım. Yine de şimdi; gece, gizli günahkâr gece, yeniden dünyaya çöktü ve ben yine tek başıma, gözüm masada katlanmış halde duran mektubunda sana yazıyorum. Benden yatmaya gitmemi isteme sevgilim. Bırak da sana yazayım, sevgilim.

Biricik sevgilim, senin de bildiğin gibi, konuşurken hiç açık saçık laflar etmem. Başkalarının önünde uygunsuz bir söz söylerken duydu mu

beni hiç? Erkekler benim önümde pis, cinsellikle ilgili hikâyeler anlatırken, hemen hemen hiç gülmem. Ancak sen beni bir hayvana dönüştürdün. Sen yaramaz kız, sensin ilk yolu açan. Uzun zaman evvel Ringsend'de sana ilk dokunan ben olmadım. Elini pantolonumun içine sokup gömleğimi yana kaydırarak, kıpırdaşan uzun parmaklarınla kamışıma dokunan; kalın ve yapış yapışken, yavaş yavaş eline alıp parmaklarının arasından fışkırınca ya kadar okşayan sendin. Tüm bu zaman boyunca bana yaslanarak azizler gibi sessiz gözlerinle bana bakıyordun. İlk açık saçık sözcük senin dudaklarının arasından çıktı. Pola'daki o gece bunu oldukça iyi hatırlıyorum. Bir erkeğin altında olmaktan bıkmış halde, bir gece geceliğini çılgınlar gibi yırtıp, çıplak olarak üzerime çıkmıştın. Sikimi amına sokup, üzerimde yukarı aşağı gidip gelmeye başlamıştın. Belki de kızıışmışlık derecem senin için yeterince çok değildi çünkü yüzüme eğilip "Sik beni, aşkım, sik beni!" diye nazıkçe mırıldanmıştın.

Nora, sevgilim, gün boyu sana bir iki soru sormak için çıldırdım. Kendi yaptığım *her şeyi* sana anlattığım için sana da soru sormama izin ver, canım. Cevaplayıp cevaplamayacağını bilemem. Tak diye bir revolverle kalbini durdurmaya can attığım şu herif⁴¹, elini ya da ellerini eteğinin altına kaydırды mı hiç, sadece dışından mı parmakladı yoksa parmağını ya da parmaklarını içine soktu mu? Eğer yaptıysa amcığının sonuna dokuna-

41. Vincent Cosgrave (ç.n.)

cak kadar ileri gitti mi? Sana arkandan dokundu mu? Seni uzun süre yaladı mı ve sen geldin mi? Senden ona dokunmanı istedi mi ve sen dokundun mu? Eğer ona dokunmadıysan senin karşında geldi mi ve sen bunu hissettin mi?

Başka bir soru daha, Nora. Seni ilk bozanın ben olduğumu biliyorum ama herhangi bir erkek seni okşadı mı? Sana düşkün olan şu çocuk⁴², hiç seni okşadı mı? Söyle bana, Nora, gerçeğe gerçek, dürüstlüğe dürüstlük. Geceleyin karanlıkta onunla birlikteyken, parmakların *hiç ama hiç* onun pantolonunun düğmelerini çözüp fareler gibi içeri kayd mı? Onu hiç mıncıkladın mı, doğruyu söyle, ya da bir başkasını? Benim düğmelerimi çözmeden önce bir adamın ya da bir gencin sikini parmaklarının arasına hiç, hiç, hiç aldın mı? Eğer incinmiyorsan gerçeği bana söylemekten de korkma. Sevgilim, sevgilim bu gece bedeninin için öyle yabani bir arzu duyuyorum ki burada benim yanımda olsan ve kendi ağzıyla benden önce Galway'deki kızıl kafalı dangalakların yarısının seni siktiklerini söyleyen bile hâlâ sana arzuyla koşarım.

Aman Allahım, benim vakur mavi gözlü kraliçeme neler yazıyorum böyle! Benim kaba, hakaret içeren sorularımı cevaplamayı kabul etmeyecek mi? Bu şekilde yazarak büyük bir riske girdiğimi biliyorum ama beni gerçekten seviyorsa, arzudan delirdiğimi ve tüm bunların bana anlatılması gerektiğini hissedecektir.

42. Michael Bodkin. (ç.n.)

Canım, bana cevap yaz. Bu, beni sana daha sıkı bağlar, belki de, hatta senin de günah işlediğini öğrensem bile. Her durumda seni seviyorum. Sana gururumun *bir daha hiç bir zaman* bir kadına söylettirmeyeceği şeyleri yazdım ve söyledim.

Sevgilim Nora, benim bu pis mektuplarıma vereceğin cevapları büyük bir heyecanla, nefesimi tutarak bekliyorum. Sana açıkça yazıyorum çünkü şu an sana verdiğim sözü tutabildiğimi hissediyorum.

Sakın kızma, canım, canım Nora, benim çalılıklardaki yaban çiçeğim. Senin bedenini seviyorum, özlemle arzuluyorum, düşünüyorum.

Benimle konuşan, gözyaşları içinde öptüğüm dudaklar. Eğer bu yazdığım pis şeyler seni aşağılıyorsa daha önce yaptığın gibi beni kendime getir. Allah yardımcım olsun!

Seni seviyorum, Nora. Ve bana öyle geliyor ki bu, sevgimin bir parçası. Beni affet! Beni affet!

JIM

6 Aralık 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Noretta mia! Bu akşam iç çamaşırsız kalacağını söylediğin acıklı mektubunu aldım. Ayın 25'inde 200 crown⁴³ yerine, sadece 50 crown aldım ve ayın 1'inde de 50 crown daha aldım. Para konusu yetti artık. Sana küçük bir miktar yolluyorum ve umarım bununla kendine bir çift güzel iç çamaşırı alırsın; yeniden ödeme yapılırsa sana yine göndereceğim. Senin, dizlerden baldırlara kadar üç dört katlı ve büyük kırmızı kurdeleli iç çamaşırlarından giymeni istiyorum, ince pejmürde dantel bordürleri olan, bacakları sıkı sıkı sardığından teni gösteren incecik genç kız çamaşırlarını değil de tamamen gevşek uçlu ve geniş bacaklı, her tarafı katlı, dantelli ve kurdeleli ve ağır parfüm kokulu kadın -ya da nasıl tercih edersen hanımefendi- iç çamaşırlarını kastediyorum. Böylece, ne zaman göstersen, ister bir şey yapmak üzere hızla elbiseni kaldırdığında isterse kendini kapatmak üzere hoş bir şekilde dizlerini kavrayıp kendini sarıp sarmaladığında, sadece kabarık beyaz katlarını görebileyim; üzerine doğru çözmek için eğilip, yaramaz çıplak popona ateşli arzulu bir öpücük kondurduğumda, amcığının sıcak kokusu ve kıcının ağır kokusuyla birlikte çamaşırının parfüm kokusunu da duyabileyim.

43. Beş şilin ya da 25 pence değerinde eski İngiliz madeni parası. (ç.n.)

Yazdığım edepsiz şeylerle seni afallattım. Belki de aşkımın pis bir şey olduğunu düşünüyorsun. Öyle sevgilim, bazı anlarda. Bazen seni edepsiz pozlarda düşünüyorum. O kadar pis şeyler hayal ediyorum ki senin yazdığın şeyleri görünceye kadar bunları sana yazmayacağım. En küçük bir şey beni sertleştiriyor; ağzının orospuca bir kıpırtısı, beyaz iç çamaşırındaki küçük kahverengi bir leke, ıslak dudaklarının arasından çıkan ani edepsiz bir sözcük, arkadan çıkardığın edepsiz ani bir ses ve ardından gelen yavaş yavaş yükselen kötü bir koku. Böyle anlarda bir takım pis şekillerde yapmak; beni emen sıcak şehvetli dudaklarını hissetmek; iki gül memenin arasından sikmek; yüzüne gelmek ve sıcak yanaklarına, gözlerine doğru fışkırtmak; kıcının yanakları arasına sıkıştırmak ve seni kıcından sikmek için deliriyorum.

*Basta per stasera!*⁴⁴

Umarım telgrafımı almış ve ne dediğimi anlamışsındır.

Hoşça kal, küçük düşürmeye ve ahlakını bozmaya çalıştığım sevgilim. Nasıl olur da benim gibi bir şeyi sevebiliyorsun?

Ah, sevgilim, cevabını almak için öyle kaygı duyuyorum ki!

JIM

44. Bu akşamlık yeter! (ç.n.)

8 Aralık 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Benim tatlı küçük orospu Nora'm. Güzel iç çamaşırı, çorap ya da jartier alman için bir banknot daha yolluyorum. Orospu iç çamaşırı al ve bacak kısımlarına güzel bir koku serp ve arka tarafının rengini biraz aşındır.

Benimkinden çok daha kötü olduğunu söylediğin mektubunu nasıl karşıladığımı merak edip, kaygılanmışsın. Benim mektubumdan daha kötü nasıl olabilir, aşkım? Evet bir iki yerinde daha kötü. Dilinle yapacağını söylediğin (beni emmeni kastetmiyorum) yer ve kocaman harflerle yazıp altını çizdiğin o tatlı sözcük. Küçük terbiyesizim benim. O sözcüğü -ve yazmadığın bir iki sözcüğü daha- bir kızın ağzından duymak sarsıcı oluyor. Ama benimle ilgili değil, kendinle ilgili konuşmanı isterim. Bana uzun, çok uzun bir mektup yaz kendinle ilgili, bunlarla ve başka şeylerle dolu, sevgilim. Şimdi beni uyarmayı biliyorsun. Kendinle ilgili en ufak bir şeyi yaz, yeter ki açık saçık, gizli ve edepsiz olsun. Başka bir şey yazma. Tüm cümleler pis, edepsiz sözcükler ve seslerle dolu olsun. Yazdıklarının hepsini duymak ve kâğıt üzerinde görmek çok hoş ama; en pisleri, en güzelleri.

En pis şeyleri yapan iki yer benim için bedeninin en tatlı yerleri. Kıcını, sevgilim, memelerine tercih ediyorum çünkü öyle pis şeyler yapıyor ki. Amcığını bir başka pis şeyi yaptığı için seviyo-

rum, içine girdiğim için o kadar değil. Yazdığın *kutsal* sözcüğe ve dilinle yapacağını söylediğin yere bakarak gün boyu mastürbasyon yapabiliyim. Keşke o *kutsal*, heyecan verici, edepsiz sözcükler dudaklarının arasından çıkarken duysam ve ağzını pis sesler, inilti çıkarırken görsem; bedeninin altımda kıvrandığını hissetsem; senin o tatlı genç kız popondan pırt pırt gelen pis yağlı genç kız osuruklarını duyup koklasam ve küçük yaramaz ateşli orospumun amcığını sonsuza dek siksem, siksem, siksem, siksem.

Şimdi mutluyum çünkü küçük orospum benden kendisini arkadan düzmemi, ağzından sikmemi ve pantolonumu çözerek kuşumu çekip, bir emzik gibi emmeyi istediğini söylüyor. Benim küçük çıplak fahişem, benim yaramaz yaramaz kıvranan küçük sevişgenim, benim tatlı, pis, küçük osurganım, bundan daha *fazlasını* ve daha *pis* şeyleri yapmak istiyor.

İyi geceler benim küçük amcığım, şimdi yatağa uzanacağım ve gelinceye kadar mastürbasyon yapacağım. Daha fazla ve daha pis şeyler yaz bana, sevgilim. Daha kötü şeyler yazarken küçük şeyinle oyna. En edepsiz sözcükleri yaz ve altlarını çiz, sonra onları öp ve bir an için tatlı sıcak amcığının üstünde tut, sevgilim ve elbiselerini çıkarıp küçük osurgan poponda tut. İstersen daha *fazlasını* da yap ve sonra mektubu bana gönder, benim sevgili kahverengi popolu sevişgen kuşum.

JIM

10 Aralık 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Biricik sevgilim. Bu gece mektubunu alınca korkunç bir şekilde hayal kırıklığına uğradım. Bütün günü şu küçük banknotu toparlamakla ve bana ne yazacağını merak ederek geçirdim.

Sana "*Dikkatli ol*" diye telgraf çektim. Benim mektuplarımı gizli tutman, heyecanını kimseye belli etmemen ve fazla heyecanlanmaman konusunda -şimdi bunu yazmaya biraz utanıyorum- dikkatli ol demek istemiştim. Korktum Nora, çok kızışıp kendini başkasına verirsin diye.

Bu parayla kendine bir şeyler al, biricik sevgilim. Bu mektuplaşmalarımız biterse, korkunç dercede sefil olurum. Buradaki işten bıktım usan- dım. Dün akşam mektuplar, ilanlar ve telgraflar yüzünden sabah beşe kadar ayaktaydım.

Mektubun o kadar soğuk ki öncekiler gibi yazmaya içim elvermiyor. Uzun bir süre diğer mektuplarına göz gezdirdim ve bazı sözcükleri defalarca öptüm.

Belki yarın tekrar yazarsın. İyi geceler, biricik sevgilim.

JIM

11 Aralık 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Biricik Nora'm. Gene senden mektup yok, bu gece. Bana cevap yazmadın.

Dört sinemacı İtalyan, Finn's Hotel'den ayrıldı ve şimdi sinemanın üzerinde kalıyorlar. Senin müdirene 20 Pound verdim, böylece kötülüğü iyilikle ödedim. Otelden ayrılmadan evvel, garson kıza kim olduğumu söyleyip, senin kaldığın odayı görmek istediğimi bildirdim. Beni yukarı çıkarıp odayı gösterdi. Heyecana kapılmış yüzümü ve tavırlarımı gözünde canlandırabilirsin. Aşkımın odasını gördüm; yatağını, içinde benim gözlerimi, sesimi düşlediği dört duvarı gördüm ve sabahları Dublin'in gri göğüne bakmak üzere açtığı perdeleri ve geceleri gencecik güzel bedeninden giysilerini çıkarırken, bakışlarının kaydığı duvardaki ucuz, basit, aptalca şeyleri gördüm.

Ah, biricik sevgilim, sana o zaman vurulmam ve şimdi sana tutunmam, ne şehvet ne şu son günlerde ve gecelerde sana yazıp anlattığım vahşi hayvanca deliliktendir ne de vahşi bir hayvan gibi bedenine duyduğum arzumdandır. Hayır, biricik sevgilim, ilgisi yok; senin gençliğin, genç kızlığın ve zayıflığın için duyduğum yumuşak, tapınası, merhametli sevgimdir. Ah, kalbime getirdiğin o tatlı acı! Ah, benimle konuşurken sendeki o gizem!

Bu geceki mektubum daha öncekiler gibi olmayacak. Lakin tüm erkekler hayvandır, yine de biriciğim, benim içimden hiç olmazsa arada bir daha yüksek şeyler geçiyor. Evet, benim de aşkımın kalbinin sunağında sonsuza dek yanacak olan o saf ve kutsal ateşin yangısını, ruhumda hissettiğim zamanlar oluyor. Odadaki o küçük yatağın dibinde diz çöküp, kendimi gözyaşı seline kaptırabiliyordim. Yatağa bakarken gözlerim doldu. Doğulu üç bilge kralın, İsa'yı yatırdıkları yalağın önünde diz çöküp dua ettikleri gibi, ben de diz çöküp dua edebilirdim. Onlar çölleri ve denizleri aşıp hediyelerini, bilgeliklerini ve kraliyet urbalarını getirdiler ve yeni doğan bir bebeğin önünde diz çöktüler. Ben de genç bir kıza, beni düşlediği küçük yatağın ucuna koyar mı diye umutlanarak, hatalarımı, aptallıklarımı ve günahlarımı getirdim.

Biricik sevgilim. Bu gece bu mektupla gönderecek bir beş liretim bile olmadığı için çok üzgünüm ama Pazartesi sana para göndereceğim. Yarın sabah Cork'a gitmek üzere yola çıkıyorum ama batıya doğru, senin dudaklarının arasından duyunca heyecanlandığım, o yaban ellere Oughterd'a, Clare-Galway'e, Coleraine'e, Oranmore'a, Tanrı'nın, "çalılıklardaki güzel yaban çiçeğimi, benim yağmurdan ıslanmış koyu-mavi çiçeğimi" açtırdığı, Connacht'ın yaban tarlalarına doğru gitmeyi tercih ederdim.

JIM

15 Aralık 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Biricik sevgilim. Hiç mektup yok! Yalnızca Stannie'den gelen kısa kaba bir mektup. Allah aşkına şu eski deritten bir kurtulayım yoksa sonum bir tımarhane olacak. Sevgilim, aşkın gelinceye kadar durumu idare etmeye çalış. Yazamıyorum artık. Stannie benimle ne kavgası veriyor ki? Sizler için elimden geleni yapıyorum. Lütfen, canım, Stannie'yi rahat ettir ve önüne bol yemek koy. Onu borçlarla ilgili rahatsız etme ve Allah aşkına beni de huzursuz etme. Sana resim gönderiyorum. Stannie'ye söyle, resimleri mutfakta yüksek bir yere, büyük olanı, ocağın karşısına assın. Düzgün asın.

Hiç mektup yok. Şimdi, benim kadınınım edepsiz sözlerime incindiğinden eminim. İncindin mi canım, iç çamaşırlarınla ilgili söylediklerime? Bunların hepsi anlamsız, sevgilim. Hepsi kalbin kadar tertemiz. Her tarafını, katlarını, bacak kısımlarını ve altını yalayabileceğimi biliyorum. Yalnızca kendi pis düşüncelerimde belli bir yerinin lekeli olduğunu hayal etmekten hoşlanıyorum. Seni arkadan düzmek falan, hepsi anlamsız canım. Yalnızca sevdiğim sözcüğün tınısı, Nora gibi genç bir kadının elbiselerini arkadan kaldırıp, bu kadar düşkün olduğu edepsiz adamı heyecanlandırmak üzere, beyaz kız çamaşırlarını ortaya

serme düşüncesinden ve sonra iç çamaşırının yarısından, edepsiz adamın pis yamru yumru kırmızı kamışını sokmasına, dolgun taze poposunun arasından, sevgili küçük deliğe yukarı yukarı yapmasına izin vermesinden hoşlanıyorum.

Sevgilim, tam şu anda pantolonuma boşaldım ve böylece tamamen tükendim. Genel Posta İdaresi'ne kadar gidemem artık her ne kadar postaya atılacak üç tane mektubum olsa da.

Yatağa, yatağa!

İyi geceler, Nora mia!

JIM

16 Aralık 1909

44 Fontenoy Sokağı 1909

Benim sevgili tatlı kızım! Sonunda bana mektup yazıyorsun! Bu kadar birbirinden kopuk cümleler yazmak için o yaramaz amcığın en vahşi okşamaları yapmış olmalısın. Bana gelince sevgilim, daha yeteri kadar sertleşmeden tam bir saat boyunca beni yaladığını hayal ederek tükendim, sana girmeyi, içinde kalmayı saymıyorum bile. O kadar çok ve o kadar sık yaptım ki kendime yaptığım tüm bu şeylerden sonra, sahip olduğum bu şeyin nasıl olduğunu görmek için bakmaya korkuyorum. Sevgilim, lütfen döndüğümde benimle çok fazla sevişme. İlk gece ya da ilk günlerde

benden alabileceğini al ama iyileşmem için izin ver. Sevişmenin tümü senin tarafından yapılmalı, sevgilim, çünkü ben o kadar zayıf ve nazik bir durumdayım ki senin dışında Avrupa'daki hiç bir kız bu işi denemeye kalkışmaz. Sik beni, sevgilim, şehvetinin gerektirdiği her şekilde. Başında şapkan, yüzünde tülle, yüzün soğuktan, rüzgârdan ve yağmurdan kızarmış, botların çamur içinde, baştan aşağı dışarlık giysileriyle sik beni; ister ben sandalyede otururken üstüme binerek, iç çamaşırının katları ortaya çıkmış, benim sikim amına yerleşmiş haldeyken, üstümde bir yukarı bir aşağı git gel istersen sırtımı divanın arkasına yaslayıp üstüme çık. Üstünde yalnızca şapkan ve çorapların, çıplak olarak, arkada kırmızı bir çiçekle, benim baldırlarım ve senin yağlı poponun arasında kalan baldırlarınla bir erkek gibi üzerime çıkarak yerde dümdüz uzanmış halde sik. Üstünde sabahlık -şu güzel olanı hayal ediyorum-, altında hiç bir şey yokken, birden önünü açıp bana karnını bacaklarını ve kıcını gösterip, beni üstüne doğru çekerek mutfak tezgâhının üstünde sik. Yatakta yüz üstü yatarken, saçların çıplak bedeninde dökülmüş olarak ama arkadan edepsizce düğmeleri açılmış ve yumuşak poponun yarısına kadar indirilmiş pembe iç çamaşırından gelen koku duyulurken, beni arkandan içine al. Mümkünse, tuvalette çömelirken, genç bir domuzun kakasını yaparkenki gibi homurdanırken ve arkandan pis

yağlı bir şey kıvrıla kıvrıla gelirken sik beni. Asker sevgilisini siken bakıcı-hemşire gibi karanlıkta, merdivenlerde sik beni: pantolonunun düğmelerini nazikçe çözen; elini açıklıktan kaydırıp gömleğiyle oynayarak ıslandığını hissedip, nazikçe kaldırarak patlayan taşaklarıyla beraber elleyen; kulağına pis sözlerle başka kızların anlattığı pis hikâyeleri fısıldayan ve sonunda tüm bu zaman zarfında kendi kızlık organı onunki kadar ıslanınca, iç çamaşırını zevk içinde sıyırıp, arkasından sıcak ve sessiz ufak ufak yellenirken, bu kadar zevkle okşadığı kuşunu cüretle çekip birden içine sokan ve üzerine çıkan hemşire gibi.

Basta! Basta per Dio!

Şu an geldim ve maskaralık sona erdi. Şimdi sorularına geliyorum!

Henüz açılış yapmadık. Sana poster gönderiyorum. Ayın 20'sinde ya da 21'inde açmayı umuyoruz. O tarihten itibaren 14 gün say, üstüne 3,5 gün de yolculuk için ekle ve sonra Trieste'deyim.

Beni karşılamaya hazırlan. Mutfağa sıcak, kahverengi muşamba yay ve geceleyin pencereye kırmızı basit bir perde as. Tembel aşkın için basit ucuz bir koltuk bul. Tüm bunları yap sevgilim çünkü geldikten sonra o mutfaktan çıkmayıp kitap okuyarak, tembellik ederek, sigara içerek ve seni yemek hazırlarken izleyerek, seninle konuşarak, konuşarak, konuşarak, konuşarak bir hafta geçireceğim. Ah ne kadar yüce bir mutluluk içinde olacağım! Aman Tanrım, orada mutlu olacağım!

I figlioli, il fuoco, una buona, mangiata, un caffè nero, un Brasil, il Piccolo della Sera⁴⁵, e Nora, Nora mia, Norina, Noretta, Norella, Noruccia ecc ecc...

Eva ile Eileen birlikte uyurlar. Georgie için bir yer ayarla. Keşke Nora'yla benim gece işi için iki yatağımız olsaydı. Sözümü tutuyorum ve tutacağım aşkım. Zaman geçiyor, çabuk geçiyor! Aşkına, hayatıma, yıldızıma, benim küçük garip gözlü İrlanda'ma dönmek istiyorum!

Yüzbinlerce öpücük, sevgilim!

JIM

20 Aralık 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Tatlı yaramaz kızım. Ateşli mektubunu bu gece aldım ve seni tuvalette aminla oynarken hayal etmeye çalışıyorum. Nasıl yapıyorsun? Ayakta, duvara doğru elini elbisenin altına sokarak mı yoksa aralıkta çömelerek, eteğini kaldırıp iç çamaşırının arasından elini sokarak mı yapıyorsun? Şimdi kakani yaparken heyecanlanıyor musun? Nasıl yaptığını merak ediyorum. Kakani yaparken mi geliyorsun yoksa önce kendinle oynayıp sonra mı kakani yapıyorsun? Bir kızı elbisesini kaldırmış amını çılgınca ellerken görmek, güzel iç çamaşırı arkadan açılmış, poposu görünmüş ve yağlı kahverengi bir şey deliğinden çıkarken görmek kor-

45. Çocuklar, ocak, iyi bir yemek, sade bir kahve, bir Brazil (sigara), *Piccolo della Sera* (bir İtalyan gazetesi). (ç.n.)

kunç derecede şehvetli bir şey. İç çamaşırına sıca-
cağını söylüyorsun ve bana haber ver ki o zaman
seni sikeyim. Önce sıçtığını duymak ve sonra da
sikmek istiyorum. Bir gece, bir yerlerde karanlıkta
olduğumuzda ve pis pis konuşurken, kakan geldi-
ğinde utanarak kollarını bana dola ve yavaşça sıç.
O ses beni çılgına çevirecek ve elbiseni çıkarıp...

Devam etmeye gerek yok! Nedenini tahmin
edebilirsin!

Sinema bugün açıldı. 2 Ocak'ta Trieste'ye yola
çıkıyorum. Umarım mutfakla ilgili dediğim şey-
leri yapmışsındır, muşamba, koltuk ve perdeler.
Aklıma gelmişken o iç çamaşırlarını kimsenin
önünde dikmeye kalkma. Elbisen dikildi mi?
Umarım dikilmiştir; uzun bir pelerin, kemer ve
deri düğmeli vs. Eileen'in geçimini nasıl karşıla-
rım bilmiyorum. Allah aşkına, ikimize rahat bir
yatak ayarla. Sana bir şey yapmak için büyük is-
teklerim yok, canım. Tek isteğim senin yoldaşlı-
ğın. Benim ---⁴⁶ gitmeme aldırma. Anlıyorsun. Bir
daha olmayacak, canım.

Ah, şimdi acıktım. Benim vardığım gün Eva'ya
söyle, üç penilik pudinglerden yapsın ve şarap
katmadan vanilyalı bir sos yapsın. Kızarmış bif-
tek, pirinç çorbası, capuzzi garbi⁴⁷, patates püresi,
pudding ve sade kahve isterim. Hayır, hayır stra-
cotto di maccheroni⁴⁸, karışık salata, erik yahnisi,

46. 'Orospularla' sözcüğünün üstü Joyce tarafından çizilmiş. (ç.n.)

47. Lahana yemeği (ç.n.)

48. Makarnalı kızarmış et (ç.n.)

torroni⁴⁹, çay ve presnitz⁵⁰ isterim. Ya da hayır, yılan balığı buğulaması ya da polenta⁵¹ şeyli. . .

Özür dilerim, canım, bu gece çok açım.

Nora, sevgilim, umarım güzel bir yıl geçiririz. Yarın Stannie'ye sinema konusunu yazacağım.

Şimdi Miramar'ı gören bir yere taşındığımız için çok seviniyorum. İnşallah şu yaptığım sinema işine kötü talihimi bulaştırmamışımdır. Benim için dua et, biricik sevgilim.

Addio, addio, addio, addio!

JIM

22 aralık 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Biricik sevgilim Nora. Bu postayla sana kayıtlı, acele ve taahhütlü bir Noel hediyesi yolluyorum.⁵² Senin içten, gerçek ve sadık aşkına karşılık sana verebileceğim en iyi (ama pahada hafif) şey. Geceleri uyanırken ya da Dublin sokaklarında arabayla dolanırken, her ayrıntısını düşünüp taşındım ve sanırım sonunda iyi bir şey çıktı. İlk gördüğünde yanaklarına bir parçacık kızarıklık getirebilsem ya da içten narin kalbine kısacık bir mutluluk getirebilsem, acılarımın karşılığını çokça, çokça, çokça almış olurum.

49. Nugat (ç.n.)

50. Bir Trieste çöreği (ç.n.)

51. Bir tür mısır yemeği (ç.n.)

52. Oda Müziği şiir kitabının el yazması. (ç.n.)

Belki de sana gönderdiğim bu kitap hem senden hem benden çok yaşayacak. Belki de, adlarının baş harfleri kapağa işlenmiş âşıklar bu dünyadan çoktan göçüp gittiklerinde, bir genç adam ya da kadının parmakları (çocuklarımızın çocukları) parşömen kâğıtlarını saygıyla çevirecek. O zaman, insanoğlu tutkularıyla sürüklenmiş zavallı bedenlerimizden geriye bir şey kalmayacak, biricik sevgilim. Ve gözlerinin içinden birbirlerine bakan ruhların o zaman nerede olacağını kim söyleyebilir? Eğer Tanrı, Augrim'de ya da Oranmore'da, bir yabani çalılıktaki yağmurla ıslanmış yalnız koyu-mavi bir garip çiçeğin üzerinde, ebediyen usul usul esmesine izin verirse, o zaman, ruhumun rüzgârda dağılıp gitmesi için dua edeceğim.

JIM

23 Aralık 1909

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Biricik sevgilim Nora. Bu mektubu aldığında hediyemi ve gönderdiğim mektubu almış ve Noel'i geçirmiş olacaksın. Şimdi kendini gelişime hazırlamanı istiyorum. Her ne kadar parayı nereden ve nasıl bulacağımı bilmesem de -bir engel çıkmazsa- 1 Ocak Cumartesi akşamı saat 9:20'de, Eileen'le birlikte İrlanda'dan yola çıkıyoruz. Umarım posterleri mutfağa asmışsındır. Üzerindeki programlarla birlikte, hafta hafta görülecek şekilde olma-

sını istiyorum. Eğer mutfak için bir iki metrelik muşamba ya da eski bir halı ve kırık dökük *rahat* bir koltuk, basit ucuz kırmızı bir perde ayarlayabildiyse, çok rahat edeceğim demektir. Bir tane daha yatak edinmemiz hiç mümkün değil mi? Belki de Francini bu ay bize yatağını satar. Elimdeki her kuruşu sana gönderiyorum, biricik sevgilim ama şimdi sana gönderdiğim hediye yüzünden açıkta kaldım ve seni biraz sıkıntıya soktum çünkü bana çok soldiye⁵³ patladı. Ama üzgün olduğumu düşünme sevgilim. Sana bu kadar ince ve güzel bir şey verdiğim için çok mutluyum. Şimdi sevgilim, Stannie'den Eileen'la birlikte dönmem için bana yardım etmesini iste, sonra da hayatımıza yeniden birlikte başlayalım.

Ah, dönüş yolculuğunun tadını çıkaracağım! Her istasyon beni, ruhumun dinginliğine daha çok yaklaştıracak. Ah, ağaçların arasından Miramar Kalesi'ni ve Trieste'nin uzun sarı koylarını görünce neler hissederim kim bilir? Neden hayatım boyunca Trieste'ye bu kadar hasretle bakmaya mahkumum? Sevgilim, döndüğümde bana karşı hep sabırlı olmanı istiyorum. Göreceksin, sevgilim, *ben kötü bir adam değilim*. Ben zavallı düşüncesiz ve günahkâr, cömert, bencil, kıskanç, memnuniyetsiz tabiatta bir şairim ama kötü, hilekâr bir insan değilim. Bana, dünyanın fırtınalarına karşı sığınak ol, biricik sevgilim. Seni seviyorum (şimdi inanıyor musun, sevgilim) ve ah, burada yaptıklarım-

53. Eski İtalyan liretinin yirmide biri. (ç.n.)

dan sonra o kadar yorgun düştüm ki sanırım Via Scussa'ya vardığımda, yalnızca yatağı girip yatacağıım, alnından şevkatle öpeceğim, yorganın içine kıvrılıp uyuyacağım, uyuyacağım, uyuyacağım.

Sevgilim, çocukluk fotoğrafımı sevmene çok sevindim. Kızgın bir bakışım var, değil mi? Ve gerçekten canım, şimdi, sadece büyük bir çocuğım tıpkı o zamanki gibi. Hap kafama aptalca şeyler takılıyor. *Piccolo della Sera*'daki parmağını kaldırmış adamın resmini biliyorsun, hani "Jim, yeni fikirler geliştiriyor" demiştin⁵⁴. *Eminim* sevgilim, kalbinin derinliklerinde bir yerde, benim zavallı salak bir çocuk olduğumu düşünüyorsun. Seni burnu havada, cahil, şımarık, sıcak-kalpli sevgili kız, nasıl oluyor da sahip olduğum muhteşem özelliklerimle seni başkaları gibi etkileyemiyorum? Evet, benim gözümle görüyorsun, seni kurnaz küçük mavi-gözlü serseri, benim bir sahtekâr olduğumu bilerek kendine gülümsüyorsun ve yine de beni seviyorsun.

Biricik sevgilim, mektubunun bir yeri var ki değinmeyi hiç istemiyorum. Her ne ise böyle davranmaya hakkım yok ve dilediğin gibi hareket etmekte özgür olduğunu kabul ediyorum. Senden çocuklarımızı hatırlamanı istemeyeceğim. Ama unutma, biz Dublin'de beş yıl önce o cennet yazda, bir genç çocuk ve kız olarak gerçek bir aşkla birbirimize bağlandık. Sevgilim, gerçekte ben hüznü kalbi olan bir insanım. Ve inan ki böyle

54. *Piccolo* gazetesinin binası ın çatısındaki bir reklam panosu. (ç.n.)

bir şeyin olacağını aklından bile geçirirsen, yaşıyamam. Hayır, canım, ben fazla kıskanç, fazla gururlu, fazla hüznü, fazla yalnızım! Sanırım yaşamaya devam edemem. Şu an bunun düşüncesi bile yüreğimi öyle mahzunlaştırdı ve öyle bir hüzne boğdu ki sadece gözlerimi dikip, yazdığım sözcüklere bakıyorum. Hayat ne kadar hüznü, bir yanılsamadan öbürüne!

JIM

24 Aralık 1909 Noel akşamı
44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Sevgili Nora'm. Sana şimdi telgrafla senin çok sevdiğin *Werther* operasının son perdesinden bir parça gönderdim: "Nel lieto di pensa a me."⁵⁵ Para yollamak için geçti, bu yüzden buradaki ortağım Rebez'e bir pound ödeyerek, Trieste, Caris'e, Signora Joyce adına, hemen 24 crown⁵⁶ gönderttim. Umarım mutlu bir Noel geçirirsin, sevgilim.

Şimdi, biricik sevgilim, yola çıkmak için, Stannie'nin bana elinde avucunda ne varsa göndermesini bekliyorum.

Sevgilim, şu anda hiç de heyecanlı bir durumda değilim. Gün boyu sinemada, telâşlı Noel kalabalığının ortasındaydım. Genç bir polis özel görevdeydi. Gösterim bitince, onu yukarıya içki

55. "Beni düşün mutluluk içinde", *Werther*. (ç.n.)

56. Eski İngiliz parası. 1 crown, 25 pence değerinde. (ç.n.)

içmeye çıkardım ve Galwayli olduğunu, kız kardeşlerin de seninle birlikte Manastır Okuluna gittiklerini öğrendim. Nora Barnacle'ın şu anki hayatını duyunca şaşırdı. Seni Galway'den hatırladığını, dalgalı saçlı, güzel bir kız olduğunu ve dik bir yürüyüşün olduğunu söyledi. Tanrım, Nora, ne kadar acı çektim bilemezsin! Yine de onunla konuşmadan edemedim. Kibar, görgülü genç bir adama benziyor. Benim sevgilimin, aşkımın, biricikliğimin, kraliçemin genç gözlerini ona doğru kaydırıp kaydırmadığını merak ettim. Onunla konuşmak *zorundaydım* çünkü Galwayli'ydi ama of, ne kadar acı çektim sevgilim. Dehşetli bir heyecana kapıldım. Ne yazdığımı bilmiyorum. Nora sana dönmek istiyorum. Benim dışımda herkesi unut gitsin sevgilim. Eminim ki Galway'de, senin zavallı aşkından daha iyi adamlar vardır ama ah, sevgilim, bir gün ülkemde bir şey olduğumu göreceksin. Ne kadar heyecanlı ve huzursuzum! Onun kız kardeşlerinin adlarını mektuba ekliyorum. Senin şu anki hayatını öğrendiğinde ne kadar şaşırdığını gördüm. Ama, Tanrım, ah keşke yapabilsem, sana bu dünyanın tüm krallıklarını vermez miyim? Ah, sevgilim, geçmiş i o kadar kıskanıyorum ki ve ne zaman aşkımın, çalılıklardaki güzel yaban çiçeğimin gülücüklerle dolu gençliğini geçirdiği, garip ölü batı kasabasından birini görsem tırnaklarımı yiyorum. Nora, biricik sevgilim, neden beni rahatlatmak için burada değilsin?

Bu mektuba bir son vermeliyim, korkunç derecede heyecanlıyım. Beni seviyorsun, değil mi sevgili gelinim? Ah, beni kalbinin etrafına nasıl da dola-mışsın! Mutlu ol, aşkım! Küçük anne, beni rahmi-nin karanlık tapınağına al. Korum beni canım, kötü-lükten! Yalnız yaşayamayacak kadar çocuksu ve düşüncesizim. Bana yardım et, canım, bana dua et! Sev beni! Beni düşün! Bu gece o kadar çaresi-zim ki, çaresiz, çaresiz!

JIM

Sevgili çiğ düşmüş batı çiçeğıme milyonlarca öpü-cük, benim sevgili, dalgalı saçlı Nora'ma milyon-larca, milyonlarca öpücük.

JIM

Hediyeyi annen gönderdi ve ben de ona bir mek-tup yazarak teşekkür ettim.

(26 Aralık 1909) S. Stephen Günü

44 Fontenoy Sokağı, Dublin

Biricik sevgilim, mektubunu (yine dağınık bir ka-
fayla yazılmış mektubunu) ve iliştiirdiğın düğün
kartını bu sabah aldım. Sakın bana hediye gön-
derme. Hepsini kendine sakla. Stannie'ye söyle,
gelecek hafta için ne yapabileceğini bir telgrafla
bildirsin. Umarım hediyemi, telgrafımı ve Caris'e
gönderdiğim 11 Pound'u almışsındır. Gelecek haf-
ta bugün yola çıkıyoruz, öyle umuyorum. Noel
dileklerinin için teşekkürler ve umarım sen de
Noel'i iyi geçirmişsindir. G. ile L.'a yakında ge-
leceğimi söyle ve burunlarını temiz tutsunlar.
Umarım hoşça vakit geçirmişlerdir. Addio,

JIM

Eileen için biraz torrone ve mandorlato⁵⁷ ayır.

57. Noel'de badem ezmesinden yapılan bir tür helva. (ç.n.)

V

Joyce Temmuz 1912'de, memleketi Galway'i ve ailesini çok özleyen Nora'nın, küçük kızları Lucia'yla birlikte İrlanda'ya gitmesine izin verdi. Ancak oğlu Georgio'yla Trieste'de yalnız kalan ve karısından haber alamayan Joyce oğlunu da yanına alarak karısının ardından Dublin'e gitti.

Bu kez *Dublinliler* konusunu da çözmeyi umuyordu. Yine pek çok oyalama ve olur olmaz sorunlarla karşılaştı; kitabının basılmış sayfalarını bile matbaadan alamadan, Dublin'den eli boş Trieste'ye döndü. Joyce bir daha İrlanda'ya geri dönmemeye yemin etti.

12 Temmuz 1912

Via della Barriera Vecchia 32, III,

Trieste (Avusturya)

Sevgili Nora. Beş gün beni iki satırsız bıraktıktan sonra, bir kartpostalın arkasına başkalarıyla birlikte adını çiziktiriyorsun. Seninle tanıştığım ve ikimiz için de pek çok anısı olan Dublin'deki yerler hakkında tek kelime yok! Buradan ayrıldığından beri boğucu bir kızgınlık içindeyim. Bütün bu ilişkinin yanlış olduğunu ve adil olmadığını düşünüyorum.

Ne uyuyabiliyorum ne de düşünebiliyorum. Hâlâ ağrım var. Dün gece ölüp kalacağımdan korktum. Uykudayken öleceğimi düşündüm. Yalnız kalma korkusuyla, üç kere Georgie'yi uyandırdım.

Beş günde beni ve aşkımızın güzel günlerini unuttuğunu söylemek canavarca bir şey.

Bu gece Trieste'den ayrılıyorum çünkü burada kalmaktan -kendimden- korkuyorum. Pazartesi günü Dublin'de olacağım. Sen beni unutsan da ben unutmadım. Hatırımda kalan kişinin imgesiyle buluşmak ve konuşmak için yalnız gideceğim.

Bana ulaşmak için, Dublin'deki kardeşimin adresine telgraf çekebilir ya da mektup atabilirsin.

Anılarımızla karşılaştırıldığında, Dublin ve Galway nedir ki?

JIM

21 Ağustos 1912

Dublin

Sevgili Noram. Bugün Lidwell'i⁵⁸ gördüm ve bir saat sonra ilişikteki mektubu alabilmeyi başardım. Mektubu Roberts'a götürdüm. Roberts işe yaramayacağını ve kendi adına yazılmış olması gerektiğini söyledi. Lidwell'den, Roberts'a hitaben yazmasını istedim. Lidwell reddetti ve müşterisinin Roberts değil, ben olduğumu söyledi. Roberts'a gittim ve bunu açıkladım. Roberts da Lidwell'in ne yapabileceğim konusunda, tüm davayla ilgili uzun bir mektup yazması gerektiğini çünkü kendisinin, şirketi tehlikeye atamayacağını söyledi. Ona, eğer kitap bir crown olarak belirlenirse, ilk baskının tutarı olan 60 Pound (altmış pound) vereceğimi belirten bir anlaşmayı imzalayacağımı söyledim. Bunun bir yararı olmayacağını ve şirketin benim kitabımı basmasıyla edeceği zararın teminatı olarak, 1000 Poundluk (bin pound) teminat mektubu verecek -toplamda 2000 Pound / 50.000 frank- iki kefil getirebilir miyim,

58. John G. Lidwell, Joyce'un babasının arkadaşı olan bir avukat. (ç.n.)

diye sordu. Bana bu kadar hayranlık duyan kimse olmadığını ve her halukarda şirketin zararının -olursa eğer- benim kitabımdan kaynaklandığının hiç bir zaman kanıtlanamayacağını söyledim. Bu durumda avukatının tavsiyesine uyacağını ve kitabı basmayacağını söyledi.

Sonra ofisin arkasındaki odaya gittim ve masaya oturup, yazdığım kitabı düşündüm: Tıpkı senin o çok sevdiğin çocuklarını rahminde taşıdığı gibi, yıllarca imgelemimin rahminde nasıl taşıdığımı, beynimde ve belleğimde günbegün nasıl besleyip çıkardığımı düşünerek, ilişikteki mektubu yazdım. Mektubu, Londra'daki avukatına göndereceğini ve beni durumdan haberdar edeceğini söyledi.

Uykusunda yürüyen bir adam gibiyim. Trieste'de neler olup bittiğini bilmiyorum. Stannie ondan istediğim şeyi göndermedi. Eva ile Florrie'nin yiyecek bir şeyleri yok. Stannie onlara bir şey göndermedi, Charlie'nin de yiyecek bir şeyi yok, benim de bir şeyim yok. Yazı masam, el yazmalarım ve kitaplarımın sonu ne olur bilmiyorum. Sen Galway'desin. Trieste'ye nasıl döneceğimizi ve orada bizi neyin karşılayacağını bilmiyorum. Diplomamı ve kitabımı ne yaparım bilmiyorum. Babam, mektubumdan sonra bile Roberts'ın yeni bir itirazla geleceğini söylüyor. Şehir dolup taşmaya başladı, bense tüm bunları unutmak, burada seninle olmak ve seni At Gösterileri'ne götürmek isterdim. Pover'a me!⁵⁹

59. *Povero me*, zavallı ben! (ç.n.)

Bu benim tatilim.

Mr Healy'e selamlarımı söyle. Mektup yazacak tek bir dakikamın olmadığını söyle. Giorgio ile Lucia'yı benim için öp.

Umarım şiirleri beğenmişsindir. Bugün halama senden söz ettim -saçında gri bantla operada oturuşunu, müziği dinleyişini ve erkeklerin sana nasıl baktığını- ve aramızdaki daha pek çok şey (hatta çok mahrem şeyler) hakkında konuştum.

Galway At Yarışları'nda, duyduğum kederden söz etmiştim. Hâlâ aynı şeyi hissediyorum. Umarım Krallığım'a kavuştuğum vakit, yanımda oturma itibarını sana verebileceğim gün gelir.

Mutlu ol, canım, ye iç ve uyu. Şimdi uyuyabilirsin. İşkencecin uzakta.

JIM

22 Ağustos 1912 (Posta tarihi)

Dublin

Sevgili uzak Nora'm. Bugün Roberts'ı gördüm ve ola ki bir umut ışığı doğarsa diye, kitabımın ciltlenmesi vb. işleri konuştuk. Yarın saat 12'de aramamı söyledi.

North Circular Yolu'nda, 21 Richmond Place'da çift yataklı bir oda tuttum ve tüm bu sorunlardan sonra, seninle birlikte bir kaç mutlu gün geçirme umuduna kapılacak kadar da aptallaştım. At

Gösterileri Haftası'nda seninle dolaşmayı ve seni oradan oraya götürecek paramın olmasını ne kadar çok isterdim. Tiyatro gösterileri için bilet bulabilirim. Güzel bir kısa manto ve çorap giysen iyi olur. Saçını burada yaptırabilirsin. O çok sevdiğim gri saç bandın yanında mı? Yarın gelir misin? Sormaya korkuyorum çünkü Stannie henüz bana mektup göndermedi ve param hemen hemen tü-kendi. Belki de yarın alırım bir mektup. Kitabımla ilgili korkunç heyecanlı bir hafta geçirdim. Bugün Roberts romanım hakkında konuştu ve çabuk bitirmemi istedi. Benimle tiyatroya gelip sonra da akşam yemeğine gitmeyi ister misin? Umarım eskisi kadar dolgunsundur. Şu bedeni saran seksi leylak rengi bluzun temiz mi? Umarım dişlerini temizliyorsundur. Eğer güzel görünmezsen, seni Galway'e geri yollarım. Sakın şapkalarının, özellikle de uzun olanın, orasını burasını kırayım deme. Önde iki yataklı güzel bir odam var. Eğer her şey yolunda giderse, birlikte bir iki gün geçiremez miyiz? Kitabımda geçen, Dublin'deki pek çok yeri sana göstermek istiyorum. Keşke burada olsaydın! Benim bir parçam -etimden- oldun. Trieste'ye döndüğümüzde sana kitap verirsem okur musun? Sonra da birlikte konuşabiliriz. Kimse seni benim sevdiğim kadar sevemez ve sana farklı şairleri, oyun yazarlarını ve romancıları okumak isterim. Sana yalnızca en güzellerini ve en iyilerini vereceğim. Zavallı Jim! Hep planlar, hep planlar!

Umarım yarın iyi haberler alırım. Kitabım bir basılsa sonra hemen romanımı ele alacağım ve bitireceğim.

Abbey Theatre açılıyor. Yeats ve Synge'nin oyunlarını sergileyecekler. Orada olmaya hakkın var çünkü sen benim gelinimsin: ben, bense, belki de, sonunda bu sefil ırkın ruhunda bir bilinç yaratan, bu kuşağın yazarlarından biriyim. Addio!

JIM

(Her zamanki gibi Todd Burns'ün⁶⁰ adresine yaz)

60. Todd ve Burns şirketi. Kumaş tüccarı ve terzileri. (ç.n.)

VI

Gerçekten de Joyce, 1912'de Trieste'ye döndükten sonra bir daha memleketine geri dönmedi.

1913 yılında Ezra Pound'a mektup yazarak, sıkıntılarından söz etti. Aradığı destek Pound'dan geldi. Amerikan dergisi *Egoist*, *Sanatçının Portresi*'ni tefrika olarak basmayı kabul etti. Kitap *Egoist*'te 2 Şubat 1914'ten, 1 Eylül 1915'e kadar yayımlandı. Bu arada Londralı yayıncı Grant Richards, Ocak 1914'te *Dublinliler*'i basmayı kabul etti. *Dublinliler* 15 Haziran 1914'te yayımlandı.⁶¹ Joyce Kasım'da *Sürgünler*'i yazmaya başladı ve Mart 1914'te *Ulysses*'e başladı.

Birinci Dünya Savaşı patlak verip İtalya'nın savaşa girmesi üzerine Joyce, İsviçre'de kalma izni elde etti. 1915'te ailesiyle Zürih'e gitti.

Zürih'te artık tanınmaya başladığı için mali durumu düzelmeye başladı ve düzenli geliri oldu. Zürih'teyken artık modern edebiyatın yeni bir yüzü olarak her yerde tanınıyordu. *Egoist*'te yayımlanan kitabı, 1916'da *Bir Portre* adıyla basıldı. *Dublinliler*'in Amerikan baskısı yapıldı. Böylece Joyce'un *Ulysses*'iyle ilgilenenler çoğaldı. New York'taki *Little Review*'da, 1918'den Aralık 1920'ye

61. A.g.e. (ç.n.)

kadar, *Ulysses* tefrika halinde yayımlandı.

Joyce, savaş sona erince Ekim 1919'da Trieste'ye geri döndü.

Ezra Pound, Trieste'ye gelerek, Joyce'un *Ulysses*'inin ilk baskısının çıkacağı en iyi yerin, Paris olacağını ileri sürdü.

Ulysses'in Fransızcası, Joyce'un doğum günü olan 2 Şubat 1922'de raflarda görüldü.

Nora, 1 Nisan 1922'de çocukları da alarak ailesini görmeye Galway'e gitti. İrlanda'daki iç savaş yüzünden hemen geri dönmek zorunda kaldı.

5 ? Ocak 1924⁶²

Paris

Sevgili Nora: Sendeki baskı bir sürü basım hatalarıyla dolu. Lütfen buradan oku. Sayfaları kestim. En sonunda yanlışların bir listesi var.

JIM

1939 ile 1940 arası Joyce ve Nora, kızlarının hastalığı ve oğullarının yıkılan evlilikleri yüzünden zor günler geçirdiler. *Finnegans Wake*, çok az kişi tarafından okunmuş olsa da büyük övgülerle karşılandı. Joyce, kızını bir İsviçre hastanesine yatırmanın yollarını aradı. Önce yetkililer reddetseler de daha sonra, 29 Kasım'da kabul ettiklerini bildirdi. Joyce ve ailesi bu arada Alman birliklerinin girip çıktıkları Fransa, St Gerard'dan ayrılıp Zürih'e gittiler.

Ülserden çeken Joyce, Zürih'te torunuyla birlikte sakin bir hayat yaşamaya çalıştı. Ancak ağrıları dinmedi ve bir operasyonun ardından Zürih'te 13 Ocak 1941'de öldü. İki gün sonra küçük bir törenle yakıldı ve külleri Zürih'teki Fluntern mezarlığına kondu.

Nora Barnacle 10 Nisan 1951'de Zürih'te öldü.

62. Nora, *Ulysess* 'in bir (Şu anda Buffalo'da bulunan kopya) kopyasını daha önce almış olmasına rağmen hiç bir zaman okumaya razı gelmedi. Joyce bu kez kitabı okumak için uygun durumda olduğunu düşünmüş olmalı. (ç.n.)

klasikler
james joyce nora'ya mektuplar

Merak ediyorum, bende bir delilik var mı diye. Yoksa aşk delilik mi? Bir an seni bir bakire ya da Madonna gibi görüyorum, sonra utanmaz, küstah, yarı çıplak ve açık saçık görüyorum! Ya sen beni nasıl düşünüyorsun? Benden öğreniyor musun?

James Joyce, önce sevgilisi sonra karısı olan Nora Barnacle ile 1904 yılından 1924 yılına kadar aralıklarla mektuplaşır. İlk kez 1950'de ortaya çıkan mektuplar, 1957'den beri Cornell Üniversitesi'nin koleksiyonundadır. Kayıp olduğu bilinen ve bir kitabın yaprakları arasında bulunmasının ardından, 2004 yılında bir müzayedede -geçen yüzyılın bir mektup için en yüksek fiyatı olan- 240.800 İngiliz Sterlinine alıcı bulan mektubunu da okuyabileceğiniz **Nora'ya Mektuplar**, Joyce'un, aşk, evlilik, toplumun değer yargıları, kilise, yazdıkları ve yazacakları, bir yazar olarak hayalleri, kızgınlıkları hakkında pek çok düşüncesini, duygusunu açığa vuruyor.

12 TL KDV Dahil

ISBN 978-605-9315-71-5

